

รายงานผลการพิจารณาคึกษา
เรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้
กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครอง
สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้
ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม

โดย
คณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๔๖๓๓/๒๕๕๖

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

✓

มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ (๙) ให้กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือดำเนินการเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประเทศ ประกอบข้อบังคับฯ ข้อ ๙๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดไว้ว่า เมื่อคณะกรรมการได้กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา โดยคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายการุณ โหสกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเหวง โตจิราการ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายไชยวัฒนา ตินรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายประเสริฐ บุญเรือง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายสามารถ แก้วมีชัย	ประธานกรรมการที่ปรึกษา
๘. นายถาวร เสนเนียม	กรรมการที่ปรึกษา
๙. นายเจอะอามิง โตดาหยง	กรรมการที่ปรึกษา
๑๐. ว่าที่ร้อยตรี พงศ์พันธ์ สุนทรชัย	กรรมการที่ปรึกษา
๑๑. นายอาคม เองฉ้วน	กรรมการที่ปรึกษา
๑๒. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๓. นายยุทธพล อังกินันทน์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๔. นายพิชิต ชื่นบาน	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๕. นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

ต่อมา นายการุณ โหสกุล ประธานคณะกรรมการ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ส่งผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของบุคคลดังกล่าวสิ้นสุดลง และนายประเสริฐ บุญเรือง นายพิชิต ชื่นบาน ได้พ้นจากความเป็นกรรมการโดยลาออกและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้แต่งตั้ง นายอุดมเดช รัตนเสถียร และนายชินวัฒน์ หาญอุทก เป็นกรรมการแทน

ในการนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีดำริมอบหมายให้คณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครอง สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรมที่ได้เสนอเรื่อง ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการ ธิการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษารายละเอียดเรื่องดังกล่าวแล้วให้รายงานผลการพิจารณาศึกษา ต่อคณะกรรมการธิการ

บัดนี้ คณะกรรมการธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้ กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรมเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเหวง โตจิราการ)

รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่หนึ่ง

ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ

กลุ่มงานคณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ

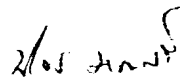
สำนักกรรมการธิการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๗

 ร่าง
สุจินดา / พิมพ์
 / ตรวจ

สำเนาถูกต้อง

(นางบังอร มาลาศรี)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๒

รายงานผลการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง
กับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม
โดย
คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ (๙) โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือดำเนินการเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประเทศ ประกอบข้อบังคับฯ ข้อ ๙๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา โดยคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายการุณ โหสกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายหวง ไชยการ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายไชยวัฒนา ติมรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายประเสริฐ บุญเรือง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายสามารถ แก้วมีชัย	ประธานกรรมการที่ปรึกษา
๘. นายถาวร เสนเนียม	กรรมการที่ปรึกษา
๙. นายเจอะอามิง โต๊ะตาหยง	กรรมการที่ปรึกษา
๑๐. ว่าที่ร้อยตรี พงศ์พันธ์ สุนทรชัย	กรรมการที่ปรึกษา
๑๑. นายอาคม เองฉ้วน	กรรมการที่ปรึกษา
๑๒. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๓. นายยุทธพล อังกินันท์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๔. นายพิชิต ชื่นบาน	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๕. นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

ต่อมา นายการุณ โหสกุล ประธานคณะกรรมการ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ส่งผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของบุคคลดังกล่าวสิ้นสุดลง และนายประเสริฐ บุญเรือง นายพิชิต ชื่นบาน ได้พ้นจากความเป็นกรรมการโดยลาออกและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้แต่งตั้ง นายอุดมเดช รัตนเสถียร และนายชินวัฒน์ หาบุญพาด เป็นกรรมการแทน

ในการนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีดำริมอบหมายให้คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครอง สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิธิดาวัฒนธรรม โดยคณะกรรมการ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษารายละเอียด เรื่องดังกล่าวแล้วให้รายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย พิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิธิดาวัฒนธรรมเสร็จแล้ว ดังสาระสำคัญ ต่อไปนี้

การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้มีการพิจารณาศึกษา ตามประเด็นข้อเรียกร้องของมูลนิธิธิดาวัฒนธรรม (Cross Cultural Foundation : CrCF) เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครอง สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญ ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบโดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ทราบถึงผลการดำเนินงานในพื้นที่ของหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การหามาตรการและแนวทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

การพิจารณาข้อเสนอของมูลนิธิธิดาวัฒนธรรม คณะกรรมการได้มอบหมายให้ คณะอนุกรรมการ ชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษารายละเอียดโดยมุ่งเน้น ให้เกิดด้วยความรอบคอบและครอบคลุมให้มากที่สุด และเมื่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาศึกษาเสร็จสมบูรณ์ แล้วให้เสนอรายงานผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาเห็นชอบต่อไป

ในการพิจารณาศึกษาข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง กับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการในเรื่องดังกล่าว ได้มีการประชุมพิจารณาศึกษาเรื่องนี้ทั้งหมด ๙ ครั้ง โดยเชิญผู้แทนหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลประกอบการพิจารณา นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ทางวิชาการบทความ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ได้สรุปจัดทำ เป็นรายงานผลการพิจารณาศึกษาที่ประมวลจากการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อค้นพบพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐดังปรากฏในรายงาน ผลการพิจารณาของคณะกรรมการฉบับนี้แล้ว

ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ และคณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ได้พิจารณาศึกษาข้อเสนอ ต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของมูลนิธิธิดาวัฒนธรรม โดยทำการศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการประชุม รวมทั้งข้อเสนอแนะ ข้อสังเกตต่างๆ โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและรวบรวมเอกสาร เป็นรูปเล่ม ปรากฏผลการดำเนินงานตามที่แนบมาพร้อมนี้ โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ประกอบด้วย

บทที่ ๑ ความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

บทที่ ๒ สรุปความเห็นของบุคคลและผู้แทนหน่วยงาน/องค์กรที่มาชี้แจง

บทที่ ๓ สรุปผลการศึกษา

บทที่ ๔ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม พร้อมด้วยข้อสังเกตและข้อเสนอแนะมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสมมติ เบ็ญจลักษณ์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

ปฏิบัติหน้าที่แทน เลขานุการคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

บทที่ ๑ บทนำ

๑. ที่มา/ความสำคัญของเรื่องที่พิจารณาศึกษา

มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (Cross Cultural Foundation : CrCF) ได้มีหนังสือกราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอเสนอมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีดำริส่งเรื่องให้ประธาน คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ดำเนินการศึกษาในรายละเอียดเรื่อง ซึ่งสาระสำคัญและเนื้อหาที่มีการนำเสนอเป็นข้อเรียกร้องเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการ ตามกฎหมายความมั่นคง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่มีการสรุปจากเอกสารสารคดี “รอยแผลบนดวงจันทร์” รวม ๙ ประการ เพื่อมุ่งสะท้อนถึงผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง โดยได้เสนอต่อคณะกรรมการ สิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ พร้อมทั้งได้มีการจัดส่งข้อเรียกร้อง ทั้ง ๙ ประการ เสนอต่อรัฐบาลและบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และประธานศาลฎีกา โดยมีประเด็นข้อเรียกร้อง ดังนี้

๑.๑ ขอให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยเป็นภาคีซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเลือกรับที่เกี่ยวข้องกับเด็กในความขัดแย้งทางอาวุธ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าต่อต้านการทรมานฯ และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๑.๒ ยอมรับข้อเสนอแนะจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จากเวที การทบทวน สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทย (UPR) โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวข้องกับคำแนะนำให้มีการแยกการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนจากห้องควบคุมตัวผู้ใหญ่ การทบทวนการบังคับใช้กฎหมาย พิเศษที่ไม่มีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะกรณีที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา และในกรณีที่มีการร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่รัฐคนใดเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน จะต้องมีการสืบสวนสอบสวนอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๓ ขอให้รัฐปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ที่แนะนำให้รัฐทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษที่อาจขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิและเยาวชน การห้าม การควบคุมตัวเด็กในสถานที่ควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่หน่วยความมั่นคง และต้องปฏิบัติต่อเด็กที่ต้องสงสัย ตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กเท่านั้น

๑.๔ ควรมีขั้นตอนและระเบียบการปฏิบัติที่ใช้กับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการ จับกุมและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษทุกฉบับ

๑.๕ รัฐต้องให้การรับรองว่า จะมีขั้นตอนการคุ้มครองเด็กจากการถูกบังคับ หรือทำร้าย ร่างกายเด็กและเยาวชนระหว่างมีการสอบสวนและควบคุมตัว

๑.๖ หลีกเลี่ยงการใช้มาตรการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัว และสอบสวนเด็กในช่วง ที่มีการบังคับใช้กฎอัยการศึก และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.๗ รับรองว่า เด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ความขัดแย้ง สามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย

๑.๘ รัฐจะต้องรับรองว่า ในการสอบสวนเด็กจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการสอบสวนและการควบคุมที่ เด็กจะสามารถเข้าถึงทนายความที่ตนไว้วางใจ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รับรองไว้ใน มาตรา ๔๐ วรรค ๖

๑.๙ รัฐต้องจัดให้มีการตั้งคณะกรรมการที่เป็นกลาง เพื่อดำเนินการตรวจสอบกรณีที่ได้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนระหว่างที่ถูกควบคุมตัวเพื่อรับรองว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดจะไม่ลอยนวล และจะต้องนำผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่โหดร้ายและทำร้ายร่างกายระหว่างที่เด็กอยู่ในการควบคุมตัวมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม

๒. แนวทางการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ

จากประเด็นข้อเสนอของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม คณะกรรมการฯ ได้นำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ในคราวประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒๐ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบโดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ทราบถึงผลการดำเนินงานในพื้นที่ของหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การหามาตรการและแนวทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

การพิจารณาข้อเสนอของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการฯ ชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการฯ ความมั่นคงแห่งรัฐ พิจารณาศึกษารายละเอียดและเมื่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาศึกษาเสร็จสมบูรณ์ แล้วให้เสนอรายงานผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาเห็นชอบต่อไป

ในการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ นอกจากการเชิญผู้แทนหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลประกอบการพิจารณาแล้ว ได้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการบทความ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ได้สรุปจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณาศึกษาที่ประมวลผลการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อค้นพบของคณะอนุกรรมการฯ พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ความมั่นคงแห่งรัฐเพื่อพิจารณาต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓. การประชุมของคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ

คณะกรรมการฯ ความมั่นคงแห่งรัฐและคณะอนุกรรมการฯ ได้จัดการประชุม เพื่อพิจารณาข้อเสนอของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม จำนวน ๕ ครั้งโดยเชิญหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม รวม ๖ หน่วยงาน/องค์กร และจัดประชุมคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาสาระสำคัญของรายงานผลการศึกษาฯ รวมจำนวน ๔ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาเพื่อวางกรอบแนวทางและการกำหนดประเด็นในการพิจารณาศึกษา ทั้งนี้ ที่ประชุมได้กำหนดให้เชิญผู้บริหารหน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมประชุมและให้ข้อมูลกับคณะอนุกรรมการฯ ต่อไป

๒) ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการ ได้เชิญผู้แทนมูลนิธิ
 ฝสานวัฒนธรรมในฐานะเป็นผู้เสนอข้อเสนอดังกล่าวและองค์กรในเครือข่าย เข้าร่วมประชุม
 ประกอบด้วย

(๑) นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ	ผู้อำนวยการมูลนิธิฝสานวัฒนธรรม
(๒) นางสาวปรีดา ทองชุมนุม	ผู้ประสานงานโครงการ
(๓) นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ	ผู้ประสานงานโครงการ
(๔) นางสาวภาวิณี ชุมศรี	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย
(๕) นางสาวยุษานี เจ๊ะกา	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย
(๖) นางสาวอัญชญา หิมมัทนะ	ผู้ประสานงานโครงการและเจ้าหน้าที่กลุ่ม “ด้วยใจ”

๓) ครั้งที่ ๓ วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการได้เชิญผู้แทนหน่วยงาน
 ที่เกี่ยวข้องจากส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าร่วมประชุมรวม ๒ หน่วยงาน
 ดังนี้

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

(๑) นายสิทธิศักดิ์ โต๊ะกู	ผู้อำนวยการส่วนงานอำนวยความสะดวก สำนักบริหารงานยุติธรรม
(๒) นายพยุหศักดิ์ กาหมิค	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ สำนักบริหารงานยุติธรรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

(๑) นายมงคล จันทร์บำรุง	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก สำนักงานปลัด พม.
(๒) นายวิเชษฐ ทีวีสุข	ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานปลัด พม.
(๓) นางสาวสุภรณ์ วัฒนจัน	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ สำนักงานปลัด พม.
(๔) นางเธียรทอง ประมาณพานิช	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ
(๕) นางสาวนฤมณี ขุนฤทธิ์	นักจิตวิทยาชำนาญการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๖) นางสาวพัฒน์วดี ธรรมรัตน์ฤกษ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๗) นาย योग ศ จารุเสาวภาคย์	นิติกรปฏิบัติการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๔) ครั้งที่ ๔ วันอังคารที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการ ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าร่วมประชุม ๒ หน่วยงาน ดังนี้

ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.)

(๑) พันตำรวจเอก ปราบพาล มีมงคล	รองผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

กองทัพภาคที่ ๔

(๑) พลตรี เลอชัย มาลีเลิศ	เสนาธิการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า
(๒) พันเอก สุทธิพงษ์ จงภักดี	รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.)
(๓) พันเอก อีร์วัฒน์ ปิ่นแก้ว	รองผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๕ เสนาธิการกองกำลังทหารพรานจังหวัดชายแดนภาคใต้
(๔) พันเอก เฉลิมชัย สุทธิฉนวน	ผู้บังคับการกรมทหารพราน ที่ ๔๕

๕) ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการ ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าร่วมประชุม ๑ หน่วยงาน ดังนี้-

สำนักงบประมาณ

(๑) นางมานิดา ภูเจริญ	ผู้อำนวยการสำนักจัดทำงบประมาณด้านการบริหาร
(๒) นางดาหวัน สุวินัย	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
(๓) นายสมชัย รอดเรือง	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
(๔) นางสาวนิรมล พาณิชพงษ์พันธ์	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
(๕) นางสาวสรรรศิริ บำรุงชีพ	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
(๖) นายสารสิน ศิริภาพร	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
(๗) นางสาวฉวีวรรณ ตรีสุทธิวงษา	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ
(๘) นางมยุรี รุจางกูร	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ
(๙) นางสาววิริยา ตันตวิวงศ์	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ
(๑๐) นางสุจิตรา พิทยะเบ็ญจน	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ
(๑๑) นางสาวประภาดา บุตตรี	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ

๖) ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการได้พิจารณาร่างรายงานผลการศึกษา ครั้งที่ ๑ โดยที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลตามความเห็นของที่ประชุมต่อไป

๗) ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการได้พิจารณาร่างรายงานผลการศึกษา ครั้งที่ ๒ โดยที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลตามความเห็นของที่ประชุมต่อไป

๘) ครั้งที่ ๘ วันอังคารที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมการได้พิจารณาร่างรายงานผลการพิจารณาการศึกษา ครั้งที่ ๓ โดยที่ประชุมมีมติรับรองร่างรายงานฯ ดังกล่าวและที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลตามความเห็นของที่ประชุมและเสนอคณะกรรมการต่อไป

๙) ครั้งที่ ๙ วันพุธที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการได้พิจารณารายงานผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ โดย ที่ประชุมมีมติรับรองรายงานฯ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการเสนอรายงานฯ ต่อสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

บทที่ ๒

สรุปความเห็นของบุคคลและผู้แทนหน่วยงาน / องค์กร ที่มาชี้แจง

ในการพิจารณาศึกษาในรายละเอียดข้อเสนอของมูลนิธิสถานวัฒนธรรม คณะกรรมการบริหาร และคณะอนุกรรมการได้เชิญผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมประชุมให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง กับคณะอนุกรรมการ ได้มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ผู้อำนวยการมูลนิธิสถานวัฒนธรรม (นางสาวพรเพ็ญ คงเกียรติขจร) ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิสถานวัฒนธรรมก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและได้ดำเนินโครงการเข้าถึงความยุติธรรมและคุ้มครองทางกฎหมายในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการเข้าถึงการเยียวยาความเสียหายตามกลไกของรัฐ แก่ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมาย หลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน ร่วมกับองค์กรสิทธิมนุษยชนอื่นๆ เพื่อสร้างความยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ในช่วงระยะเวลาที่มีความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มูลนิธิฯ ได้เริ่มลงไปปฏิบัติงานและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายร่วมกับศูนย์ทนายความมุสลิม และมีเครือข่ายเข้าเป็นแนวร่วมดำเนินงานกับมูลนิธิฯ เพิ่มมากขึ้น โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบัน (เมษายน ๒๕๕๕) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

๑) พระราชบัญญัติ ฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗

๒) พระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘

๓) พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย คือ การบังคับใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน อันส่งผลกระทบต่อ หรือเป็นช่องทางให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ กระบวนการยุติธรรมกับเด็กและเยาวชน ซึ่งมีกรณีศึกษาของมูลนิธิฯ รวม ๓๖ กรณีซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ - พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่กรณีส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคดีความในศาลยุติธรรม เพราะกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กจะไม่มีบัญญัติไว้เป็นกรณีเฉพาะในกฎหมาย ๓ ฉบับ ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ในช่วงระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา มีแนวนโยบายในการควบคุมและจับกุมตัวผู้ต้องหาในลักษณะที่เคารพสิทธิมนุษยชนมากขึ้น โดยเฉพาะกรณีการควบคุมตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน มีหนังสือเวียนภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านความมั่นคงถึงกระบวนการควบคุมตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก หรือเยาวชนโดยการส่งตัวไปที่ศูนย์ปฏิบัติการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปก.ตร) หรือโรงเรียนตำรวจโดยทันที ซึ่งเจ้าหน้าที่มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น กรณีผู้ต้องหาที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป มีแนวโน้มการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีการละเมิดสิทธิดังกล่าวน้อยลง และเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการซ้อมทรมานมีแนวโน้มที่ลดลงตามไปด้วย

ด้านการชดเชยเยียวยาจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำวินิจฉัยแล้วว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ นั้น ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติ คำตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งจำเลยในคดีอาญาที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดสมควรได้รับค่าชดเชยดังกล่าว ด้วยแต่เนื่องจากบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวมีหลักว่า ผู้ที่ได้รับการเยียวยาจะต้องเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งที่ผ่านมากำวินิจฉัยของศาลในคดีด้านความมั่นคงทั้งหมด ยังไม่เคยมีการระบุในคำพิพากษาว่า จำเลยในคดีด้านความมั่นคงเป็นผู้บริสุทธิ์ หลายคดีจะเป็นลักษณะของการยกประโยชน์ให้จำเลยทำให้ผู้เสียหายและจำเลยยังไม่ได้รับการเยียวยา

ทั้งนี้ กลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็ง สภานายความมีงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ จำนวน ๕๐ ล้านบาทต่อปีโดยพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีนายความที่ลงไปให้ความช่วยเหลือดังกล่าวน้อย และในส่วนของมูลนิธิผสานวัฒนธรรมจะด้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

๒. ผู้ประสานงานโครงการ มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (นางสาวปรีดา ทองขุนนุ้ม) ให้ข้อมูลว่า กรณีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ทางมูลนิธิฯ และองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ ได้รวบรวมข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยการร้องเรียนจากผู้ปกครองหรือเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัว ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากเป็นช่วงการประกาศใช้กฎอัยการศึกและประกาศ “ยุทธการพิทักษ์แดนใต้” โดยการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ซึ่งเป็นลักษณะของการจับกุมผู้ต้องสงสัยมารวมไว้ก่อน แล้วจึงนำมาคัดแยกในภายหลัง ซึ่งพบว่า มีผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นจำนวนมาก จากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาที่พบคือ การจับกุมไม่ได้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ กล่าวคือ มีการจับโดยไม่ออกหมายหรือไม่ได้เรียกผู้ปกครองมาร่วมรับทราบข้อกล่าวหาบางกรณีเด็ก หรือเยาวชนถูกจับโดยที่ผู้ปกครองยังไม่รับทราบ เมื่อมีการจับเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมตัวได้ ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗

จากการศึกษายังพบอีกว่า ในบางกรณี เด็กหรือเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวแล้ว ๒ - ๓ วัน โดยที่ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าพบได้ และมีการควบคุมรวมกับผู้ต้องหาลงไป โดยไม่มีการแบ่งแยก อีกทั้งกระบวนการซักถามยังไม่เป็นไปตามหลักทั่วไปที่จะต้องมีการมีกลุ่มสหวิชาชีพ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ ฯลฯ ร่วมอยู่ด้วย ทำให้เด็ก หรือเยาวชนอาจจะถูกข่มขู่ หรือถูกทำร้าย หรือกรณีการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในระยะแรกจะพบปัญหาการเข้าเยี่ยมผู้ถูกจับกุมควบคุมตัว เช่น การไม่อนุญาตให้เข้าเยี่ยมเด็ก หรือเยาวชนใน ๓ วันแรก การซักถามที่มีข้อจำกัด แม้หลายกรณี จะได้รับการปล่อยตัว แต่ก็ไม่อาจรู้ได้ว่า ในขณะที่ถูกควบคุมตัวเด็ก หรือเยาวชนจะต้องประสบกับอะไรบ้าง จากกรณีดังกล่าว มูลนิธิผสานวัฒนธรรมได้รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานวิจัย และได้นำเสนอไปยังเวทีระหว่างประเทศเป็นจำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่

๑) นำเสนอในเวทีการประชุมคณะทำงาน UPR (Universal Periodic Review) ซึ่งเป็นการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ได้มีการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ จำนวน ๑๔๓ ประเทศ

๒) นำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ทำงานภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีด้วย

๓ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายมูลนิธิพัฒนาธรรม (นางสาวยูยานี เจ๊ะกา) ให้ข้อมูลว่า เนื้อหาของกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ฉบับ มีกระบวนการจับกุม ควบคุม และซักถามแตกต่าง กฎหมายทั่วไป จากสถิติข้อมูลเด็กหรือเยาวชนที่ถูกบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง อายุต่ำสุด คือ ๑๓ ปี ซึ่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ จะให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมมากกว่า ทั้งนี้ การนำกฎหมายพิเศษทั้ง ๓ ฉบับ มาบังคับใช้กับเด็กและเยาวชน แต่กลับพบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติในลักษณะของการจำแนก หรือบังคับใช้กับเด็กหรือเยาวชนไว้โดยเฉพาะ ซึ่งในชั้นนี้มีข้อเสนอ คือ

๑) ให้นำพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาบังคับใช้กับผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก หรือเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒) ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามกรณีแรกได้ ควรจะนำหลักการในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาบัญญัติไว้ในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

๔ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายมูลนิธิพัฒนาธรรม (นางสาวภาวิณี ชุมศรี) ให้ข้อมูลว่า พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี ด้วยซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่ประชาชนสมควรจะได้รับการประกันและคุ้มครองซึ่งสิทธิ และเสรีภาพ ซึ่งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนโดยหลักจะใช้พระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และในกรณีที่ผู้กระทำความผิด ไม่ใช่เด็กหรือเยาวชนจะใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป แต่ในกรณี จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการนำกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมาบังคับใช้จำนวน ๓ ฉบับซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายเฉพาะ และโดยหลักการบังคับใช้กฎหมายจะนำกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้ก่อน ถ้ากรณี ไม่มีบทบัญญัติอันเป็นกฎหมายเฉพาะมาปรับใช้ก็ให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไป ทั้งนี้ บทบัญญัติในพระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีการบัญญัติ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมในกรณีการจับหรือควบคุมตัวบุคคลรวมทั้ง การขอออกหมาย ซึ่งในชั้นนี้ต้องการให้มีการนำพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาบังคับใช้โดยอนุโลม เช่นเดียวกับกรณีที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนด ที่มีการอ้างอิงถึงหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่าง กรณีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่กำหนดให้เมื่อมีการจับกุม หรือควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก ให้นำสู่ศาลโดยทันที แต่ถ่าบังคับตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ สามารถจับหรือควบคุมตัวโดยไม่ต้องมีหมาย ไม่ต้องนำตัวไปศาลในทันทีและมีอำนาจควบคุมตัว ๗ วัน โดยในระหว่างที่ผู้ต้องหา ที่เป็นเด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวเจ้าหน้าที่ที่สามารถสอบถามได้ บางกรณีอาจมีการควบคุมตัวโดยรถของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือมีการควบคุมตัวในค่ายทหาร ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวต่อเด็กหรือเยาวชน นอกจากจะไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฯ ทั้งยังถือว่าเป็นการย้ายยัดขังและเป็นการปฏิบัติ ที่เลวร้ายต่อเด็กหรือเยาวชนด้วย

สำหรับกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลในแต่ละกรณีศึกษา เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้มีการใช้ยุทธการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีกรจับกุมผู้ต้องสงสัยในการกระทำความผิดไปควบคุมไว้ที่ค่ายทหารต่างๆ ในพื้นที่ หลังจากนั้นจะนำกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปฝึกอบรมอาชีพในพื้นที่นอกเขตจังหวัดชายแดนเป็นระยะเวลา ๔ เดือน เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร ซึ่งพบว่า มีเด็กและเยาวชนที่ได้ถูกควบคุมตัวอยู่ด้วย และได้รับการปล่อยตัวในระยะเวลาต่อมา จากการประสานความช่วยเหลือของผู้ปกครองและภาคประชาสังคมต่างๆ ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวตัวแทนจากมูลนิธิสวนวัฒนธรรม และองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ได้เดินทางไปเยี่ยมผู้ถูกจับกุมควบคุมตัว ทำให้ได้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ในครั้งนั้นเป็นจำนวนมาก ตลอดจนถึงเรื่องร้องเรียนต่างๆ ทั้งนี้ มูลนิธิฯ และศูนย์ทนายความมุสลิมได้ให้ความช่วยเหลือด้านคดีกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพบางส่วน ทำให้ทราบว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่ได้เข้าไปโดยสมัครใจ และได้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระนอง และชุมพร และศาลได้มีคำสั่งให้ปล่อยตัว แต่แม่ทัพภาคที่ ๔ ในขณะนั้นใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ไม่อนุญาตให้บุคคลที่ศาลสั่งให้ปล่อยตัวแล้วกลับเข้าพื้นที่ ซึ่งทำให้มูลนิธิและองค์กรเครือข่ายได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหลังจากนั้นมีการแยกผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเพศ อายุ อาชีพ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด หลังจากนั้นเมื่อประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน หรือถูกละเมิดซึ่งสิทธิเสรีภาพก็จะมาร้องเรียนหรือประสานขอความช่วยเหลือด้านกฎหมายที่ศูนย์ทนายความมุสลิม โดยทางศูนย์จะรับเรื่องร้องเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากฐานข้อมูลการร้องเรียนพบว่า มีผู้ร้องเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษและมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นจำนวนมาก และมีการไปสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายโดยตรงด้วย ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลในปริมาณที่เพียงพอจึงเป็นที่มาของการทำรายงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การบังคับใช้กฎหมายพิเศษความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นลักษณะของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า กล่าวคือ หน่วยงานในพื้นที่จะมีการออกหนังสือเวียนภายในเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติ หรือมีการออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริง

๕. ผู้ประสานงานโครงการ มูลนิธิสวนวัฒนธรรมและเจ้าหน้าที่กลุ่ม “ด้วยใจ” (นางสาวอัญญา หิมมินะ) ให้ข้อมูลว่า กลุ่มด้วยใจ เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของครอบครัวผู้ต้องหา คดีด้านความมั่นคง ทำให้ทราบว่า กระบวนการยุติธรรมยังมีความบกพร่องในหลายขั้นตอน อาทิ การสืบหาพยานหลักฐาน ความล่าช้าในการดำเนินกระบวนการพิจารณา และทำให้ทราบถึงอุปสรรคต่างๆ ของผู้ต้องหาและครอบครัวในการพิสูจน์ยืนยันว่าไม่ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ซึ่งการที่บุคคลคนหนึ่งจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การจับกุม ซึ่งจากข้อมูลและภาพข่าวตามสื่อต่างๆ ในห้วงระยะ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ เห็นว่ามีการใช้กำลังในขณะที่ผู้ต้องหาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือให้ผู้ต้องหาอนซอนทับกันในที่แคบจนไม่มีอากาศหายใจ การใช้ด้ามปืนทำร้ายร่างกาย ฯลฯ และเมื่อมาถึงสถานที่ควบคุมตัวตามที่กำหนด ในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงก็ยังคงมีการใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกับผู้ต้องหา เช่น การให้อยู่ในเต็นท์กลางแดด การให้อยู่ในห้องเย็น การบังคับให้ผู้ต้องหา นำศีรษะจุ่มลงไปใต้น้ำ ฯลฯ รวมไปถึงการซ้อมทรมาน ซึ่งการปฏิบัติในลักษณะนี้ต่อผู้ต้องหาถือว่า เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะตามหลักกฎหมาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะบริสุทธิ์ไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่ามีความผิด หรือแม้แต่ศาลจะพิพากษาว่า มีความผิดแล้วเจ้าหน้าที่ก็ต้องดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย แต่ไม่สามารถที่จะใช้วิธีการดังกล่าวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ทั้งนี้ การซ้อมทรมานทำให้ผู้ต้องหาทรมานไม่ไหวจึงต้องยอมรับสารภาพ

ว่าเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้ต้องหาคนหนึ่งๆ มีคดี ๕ - ๑๑ คดี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผลของการซ้อมทรมานจะทำให้ผู้ที่ได้รับผลมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นต่อไป นอกจากนี้ จากผลการศึกษาในต่างประเทศพบว่า ผู้ซึ่งได้รับการซ้อมทรมานจะมีอาการต่อเนื่องอีกหลายประการ อาทิ ภาวะวิตกกังวล อาการเครียดจากเหตุร้ายแรง (PTSD: Post Traumatic Stress Disorder) ภาวะซึมเศร้า ฯลฯ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมในระยะยาว

๖. ผู้ประสานงานโครงการ มูลนิธิสถานวัฒนธรรม (นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ) ให้ข้อมูลว่า กรณีการซ้อมทรมานผู้ต้องยังปรากฏอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทางมูลนิธิฯ ได้ทำการศึกษาการอนุวัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ตามที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีและมีผลบังคับใช้เมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ทำการศึกษาและเสนอให้แก่ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยให้เพิ่มฐานความผิดเกี่ยวกับการทรมาน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในส่วนของมูลนิธิฯ ได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันการทรมาน พ.ศ. .... ซึ่งมี ๑๔๙ ประเทศ ที่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าวและต่างทยอยอนุวัติกฎหมายตามอนุสัญญา ซึ่งประเทศที่ได้มีการออกเป็นกฎหมายภายในแล้ว ได้แก่ ประเทศอินเดีย ศรีลังกา ฟิลิปปินส์ เป็นต้น

๗. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายมงคล จันทน์บำรุง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ให้ข้อมูลว่า รัฐบาลไทยโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ให้สัตยาบรรณในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จากนั้นได้รับพิธีสารว่าด้วยความเกี่ยวพันของเด็กกับความขัดแย้งทางอาวุธ โดยพิธีสารดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งทางอาวุธในทุกกรณี นอกจากนี้ ในเวทีการประชุมองค์การสหประชาชาติ (UN) รัฐบาลไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมเกี่ยวกับสิทธิเด็กในไทย ในเวทีดังกล่าวผู้แทนไทยได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับประเด็นการแยกควบคุมตัวเด็กและเยาวชนจากห้องควบคุมผู้ใหญ่ และการทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในบางพื้นที่ที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะกรณีเด็กที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาและกรณีที่มีการร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่จะต้องมีการสอบสวนอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ และเป็นไปตามสัตยาบรรณที่ไทยรับรองไว้ สำหรับการบังคับใช้กฎหมายมีปัญหาใน ๒ ระดับ คือ การบังคับใช้ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ จะคุ้มครองก็ต่อเมื่อศาลหรือพนักงานสอบสวน ส่งเรื่องมาให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากนั้น พม. จึงจะให้การคุ้มครอง ส่วนปัญหาในกรณีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษที่มีอำนาจควบคุมตัวเด็กได้ถึง ๗ วัน หรือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ที่สามารถควบคุมตัวเด็ก ๒๔ ชั่วโมง นั้นถือว่าเป็นปัญหาในเชิงกลไกของกฎหมาย

กรณีเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการแยกออกเป็นเด็กผู้ถูกกระทำกับเด็กที่กระทำความผิด หากเด็กกระทำความผิด พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ ก็มีกลไกเอาผิดกับผู้ปกครองให้ต้องรับผิดชอบด้วย แต่ในการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ดังกล่าว ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้เต็มรูปแบบเพราะมีกฎหมายพิเศษหรือกฎหมายความมั่นคงประกาศใช้ ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้รับรายงานในเบื้องต้นว่า พื้นที่ดังกล่าวมีการใช้ประโยชน์จากเด็กอายุต่ำกว่า ๑๐ ปี และนำเด็กมาใช้ในการกระทำความผิด แต่ พม. ไม่ได้รายงาน หรือไม่มีข้อมูลในกรณีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๐ ปีถูกกระทำทารุณกรรมหรือได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม หากมีกรณีดังกล่าว พม. จะเข้าไปดูแลทันที

๘. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายวิเชษฐ ทีวีสุข ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ให้ข้อมูลว่า กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพและสงเคราะห์เด็กเป็นหลัก กล่าวคือ เด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง แต่ในกรณีที่เด็กไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการรับรองไว้ ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าว พม. มีหน้าที่คุ้มครองดูแลเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถ้าเป็นเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๐ ปี จะมีกลไกเชื่อมต่อกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีกระบวนการผ่านทางพนักงานสอบสวน หรือศาล หรือสถานพินิจซึ่งจะส่งตัวเด็กให้ พม. ดูแล หรือหากศาลเห็นว่า เด็กพึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือพึงได้รับการสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก พม. ก็จะเข้าไปดำเนินการ ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้การดูแล

พม. มีกลไกในการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ กล่าวคือ ในระดับจังหวัดมีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดเป็นผู้ดูแล และในระดับชาติมีคณะกรรมการระดับชาติเป็นผู้ดูแลในภาพรวมทั้งหมด โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรองประธาน และกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนจากอัยการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด แรงงานจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด แพทย์ สาธารณสุขตำรวจ ผู้แทนศาลยุติธรรมหรือศาลจังหวัด ผู้แทนสถานพินิจคุ้มครองเด็ก หรือผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในกรณีที่ไม่มีสถานพินิจ นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัด และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระดับพื้นที่ โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็น กำหนดนโยบาย/แผนงาน/งบประมาณ หรือมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ในเขตพื้นที่ เพื่อให้การคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กเป็นไปตามกฎหมาย และมีอำนาจในการกำหนดแนวทางการสงเคราะห์ หรือการตรวจสอบบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉลี่ยคณะกรรมการฯ จะมีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้หากเป็นปัญหาในระดับที่ใหญ่ขึ้น ก็มีคณะกรรมการระดับชาติเป็นผู้ดูแล

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายศาลเยาวชนและกฎหมายคุ้มครองเด็กที่พบคือ กฎหมายคุ้มครองเด็กออกแบบมาสำหรับการสงเคราะห์คุ้มครองเด็กซึ่งเป็นผู้ถูกระทำ ไม่ได้เน้นเด็กที่กระทำความผิด และกฎหมายศาลเยาวชนกำหนดไว้ว่า ศาลมีดุลพินิจส่งตัวเด็กในท้องครใดก็ได้เพื่อให้การสงเคราะห์และคุ้มครอง ซึ่งที่ผ่านมาศาลเคยส่งตัวเด็กมาให้ พม. ดูแล แต่ปัญหาคือ มีทั้งเด็กผู้ถูกระทำกับเด็กผู้กระทำความผิดมารวมอยู่ด้วยกัน ซึ่งกฎหมายคุ้มครองเด็กไม่ได้ออกแบบไว้ ดังนั้นศาลและ พม. จึงร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ปัจจุบันคณะกรรมการระดับชาติได้หยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาพิจารณาในวาระการประชุมร่วมกับคณะกรรมการร่วมของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และศาล ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการและยังไม่เสร็จสิ้น คาดว่า หากเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการระดับชาติแล้ว อาจจะมีการกำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด เพื่อเป็นแนวปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ พบว่า ยังมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกับสถานสงเคราะห์เด็ก กล่าวคือ สถานสงเคราะห์เด็กมีทุกจังหวัดแต่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมีไม่ครบทุกจังหวัด ดังนั้นหากศาลส่งต่อเด็กที่กระทำความผิดมาให้ก็จะประสบปัญหาเรื่องโครงสร้างของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่มีไม่เพียงพอ

๙. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นางเจียรทอง ประมานพานิช นักพัฒนาสังคมชำนาญการ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรมว่า ในเบื้องต้นท่าทีของกระทรวงการต่างประเทศในเวทีสหประชาชาติได้ชี้แจงว่า ไทยไม่สามารถทบทวน หรือยกเลิกบทบัญญัติในกฎหมายความมั่นคงได้ ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ทำความเข้าใจกับกระทรวงการต่างประเทศ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ว่า การบังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติกับเด็ก ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในพื้นที่ใดในเมื่อมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว จะมีเหตุผลประการใดที่ยังต้องใช้กฎหมายพิเศษกับเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับการชี้แจงจาก กอ.รมน. ว่า โดยหลักการเป็นเรื่องกลไกด้านความมั่นคงที่ต้องใช้กฎหมายพิเศษ แต่ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนไว้เป็นการเฉพาะในกรณีเด็กเป็นผู้กระทำความผิด เช่น การแยกคุมขังเด็กจากที่คุมขังผู้ใหญ่ เป็นต้น

เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๕ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ไปรายงานด้วยวาจาต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ในเวทีดังกล่าวคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะหลายประการ และมีข้อกังวลข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยว่า ทำไมยังมีการปฏิบัติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นและหลังจากกลับจากการประชุมในครั้งนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุได้มีการจัดประชุมและเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อชี้แจงและรับทราบข้อเสนอแนะและข้อกังวลของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติในกรณีการแก้ไขปัญหาการกระทำกับเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประเทศไทยปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและทบทวนการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว และจัดทำแผนงานเสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งได้มีการประสานกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อตั้งคณะกรรมการร่วมกันในการดูแลเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการนอกจากนี้ การยอมรับข้อเสนอในเวทีรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (UPR: Universal Periodic Review) หากเป็นกรณีเด็กในกระบวนการยุติธรรม จะมีข้อเสนอหลายข้อ และข้อเสนอที่เป็นเรื่อง การทบทวนกฎหมายจะเป็นวลีอยู่ในประโยคเดียวกัน ถ้าหากกระทรวงการต่างประเทศจะยอมรับข้อเสนอก็จะดูทั้งประโยค ไม่ได้แยกเป็นรายกรณี แต่กรณีการแยกคุมขังเด็กนั้นไทยรับข้อเสนอไว้แล้ว

นอกจากนี้ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอของมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม ดังนี้

๑) กรณีการปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ไทยเป็นภาคี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาดังกล่าวอยู่แล้ว

๒) กรณีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการทรมานฯ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมโดยมีประเด็นเกี่ยวกับเด็กในบางข้อที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓) กรณีข้อเสนอแนะของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่เรียกว่า กลไก UPR ซึ่งเป็นกลไกที่เพิ่งตั้งขึ้น ประเทศไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศได้รับข้อเสนอซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายพิเศษ หรือกฎหมายความมั่นคงกับเด็ก โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยสนับสนุน

๑๐. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นางสุภรณ์ วัฒนจันท์) นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวง พม.) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า มีทั้งงบประมาณ กฎหมาย และหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน แต่ควรแยกประเด็นในเรื่องการคุ้มครองเด็กออกเป็น ๒ ประเด็น คือ

- ๑) กลุ่มเด็กที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบ
- ๒) กลุ่มเด็กที่อยู่ในพื้นที่ปกติ

โดยกลุ่มหลัง (กลุ่มเด็กที่อยู่ในพื้นที่ปกติ) มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดในแต่ละจังหวัดดูแลโดยจะออกแบบหรือกำหนดแผนงานว่า ปัญหาในเรื่องใดเป็นเรื่องเด่น เพื่อแก้ไขปัญหาหรือดูแลเด็กต่อไปในส่วนของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าไปดูแลคุ้มครองเด็กที่ไปเกี่ยวข้องกับความไม่สงบ เพราะมีกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคง อย่างไรก็ตามแม้จะมีกฎหมายอยู่แล้วเช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หรือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือกฎหมายพิเศษ แต่ไม่มีการบูรณาการการใช้กฎหมายเหล่านี้ว่าจะดำเนินการอย่างไร ดังนั้น คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงดูแลเฉพาะกลุ่มเด็กในพื้นที่ปกติ แต่ปัญหาของเด็กในจังหวัดดังกล่าว คือ ปัญหาเด็กที่อยู่ในเหตุการณ์ความไม่สงบดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ระดับชาติต้องเข้ามาดูแล

๑๑. ผู้แทนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายสิทธิศักดิ์ โต้ะกู) ผู้อำนวยการส่วนงานอำนวยความสะดวก ศอ.บต. ให้ข้อมูลว่า ศอ.บต. มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ กรณีการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่ง ศอ.บต. ได้มีการประชุมร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า) และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศซต.) เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยที่ประชุมได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันหากต้องมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ดังนี้

- ๑) แนวทางปฏิบัติของ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า มีดังนี้

(๑) ในทันทีที่ทราบว่ามีเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีอยู่ในกลุ่มถูกควบคุมตัว เจ้าหน้าที่จะแจ้งผู้ปกครอง ผู้นำท้องที่ หรือผู้นำศาสนา มารับตัวเด็กกลับทันที โดยจะแจ้งพฤติการณ์ให้แก่ผู้มารับตัวเด็ก เพื่อให้ดูแลเด็กเดือนและเผื่อระวังมิให้เข้าร่วมกับกลุ่มเสี่ยง

(๒) ในกรณีเป็นความผิดซึ่งหน้า กระทำโดยเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จะดำเนินการจัดส่งตัวให้แก่สถานีตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒) แนวทางปฏิบัติของศูนย์พิทักษ์สันติ ศษต. มีดังนี้

(๑) แยกควบคุมตัวเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ

(๒) เปิดให้มีการเข้าเยี่ยมทุกวัน

(๓) จัดอาหาร น้ำดื่ม ตามหลักอนามัยและหลักศาสนา

(๔) จัดสถานที่สำหรับปฏิบัติศาสนกิจ

(๕) จัดหาเครื่องนุ่งห่ม พร้อมสิ่งจำเป็น และการรักษาพยาบาล

(๖) ประสานกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการจัดหานักจิตวิทยา

มาดูแลเป็นครั้งคราวหรือตามคำร้องขอ

ปัจจุบัน คอ.บต. ได้ประสานข้อมูลกับ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า และ ศษต. พบว่า มีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และไม่ปรากฏว่า มีเด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถูกควบคุมตัวแต่อย่างใด

แนวทางบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คอ.บต. ได้มีการประชุมร่วมกับ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า ตำรวจ อัยการ ศาล หน่วยงานราชทัณฑ์ และหน่วยงานทางปกครอง เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกเรื่อง แม้กระทั่งปัญหาในเรื่องการค้าฟิสิกส์ที่ยังไม่ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้กรณีการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหาย คอ.บต. ได้มีส่วนร่วมในการผลักดัน “ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕” ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยมีสาระสำคัญในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย สรุปได้ดังนี้

๑) ค่าช่วยเหลือเยียวยาในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย หรือทุพพลภาพจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการปิดล้อม ตรวจค้น เป็นต้น

๒) ค่าช่วยเหลือเยียวยากรณีการบังคับบุคคลให้สูญหาย

๓) ค่าช่วยเหลือเยียวยาในการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟู

๔) ค่าช่วยเหลือเยียวยาการขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

๕) ค่าช่วยเหลือเยียวยาแก่บุคคล ผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องขังหรือผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และผลการดำเนินงานพบว่า เจ้าพนักงานปล่อยตัวโดยไม่มีความผิดหรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง

๖) ค่าช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐทางด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการวางเงินประกันการปล่อยตัวชั่วคราว ค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความว่าความในคดี ค่าใช้จ่ายในการชำระค่าธรรมเนียมขึ้นศาล และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการแสวงหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน หรือการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์หรือการตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นๆ ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความเป็นธรรม อาทิ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น และเหมาะสม ค่าใช้จ่ายเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัยจากการก่ออาชญากรรม หรือการป้องกันการถูกฟ้องร้ายเพราะได้ร้องขอความเป็นธรรมหรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ หรือเพราะได้แจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือช่วยเหลือปกป้องสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้เสียหาย หรือผู้ได้รับผลกระทบ

๗) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญา การกระทำโดยมิชอบทางการปกครอง หรือการละเมิดที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาหรือการดำรงชีวิตอื่น รวมถึงผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐ ซึ่งจำเป็นต้องให้การเยียวยาเป็นการเฉพาะหรือต้องเยียวยาทางจิตใจหรือจิตวิญญาณ อาทิ ค่าใช้จ่ายให้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ หรือประกอบศาสนกิจ ตามหลักศาสนา

๘) ค่าช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายด้านทรัพย์สิน

๙) ค่าช่วยเหลือเยียวยาอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) กำหนด

สำหรับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหาย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓ ชุด คือ

(๑) ชุดที่มี พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมาได้อนุมัติงบประมาณ จำนวน ๒,๐๐๐ กว่าล้านบาท เพื่อให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ทั่วไป ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำจากเจ้าหน้าที่รัฐ หรือสถานการณ์ที่เกิดจากฝ่ายที่ไม่หวังดี โดยจะพิจารณาเฉพาะเหตุการณ์ที่สำคัญเป็นกรณีพิเศษ เช่น กรณีเหตุการณ์กรือเซะ กรณีตากใบ และกรณีบ้านไอลาแยะ เป็นต้น ซึ่งจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นอีกชุดในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ โดยคณะกรรมการชุดนี้จะพิจารณาเป็นกรณีพิเศษและมีอายุในการทำงาน ๑ ปี

(๒) ชุดที่ให้ความช่วยเหลือเยียวยาตาม ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ การช่วยเหลือเยียวยาจะเป็นไปตามเงินงบประมาณแผ่นดิน

(๓) ชุดที่ให้ความช่วยเหลือเยียวยาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้การให้ความช่วยเหลือเยียวยาจะเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือเยียวยาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา จะให้การช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ถูกกระทำโดยผู้ที่ไม่หวังดี ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการลอบวางระเบิด ถูกทำร้าย หรือถูกยิง เป็นต้น โดยมีคณะกรรมการ ๓ ฝ่ายในการให้การรับรองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ โดยตัวเลขจำนวนเงินให้ความช่วยเหลือเยียวยาขึ้นอยู่กับแต่ละเหตุการณ์ โดยมาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน

กรณีเรื่องการซ่อมหรือทรมาน ศอ.บต. มีหน่วยงานในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ อาทิ โทรศัพท์สายด่วน ๑๘๘๐ หรือศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนการลงโทษทางวินัยให้หน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการพิจารณาตามกฎหมาย สมัยของ พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง เป็นเลขาธิการ ศอ.บต. ได้มีการดำเนินการเป็นการภายในไม่ทำเป็นหนังสือและไม่ออกข่าว เนื่องจากจะเกิดผลกระทบตามมาในการต่อต้านจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากตามกฎหมาย ศอ.บต. พบว่า ยังมีข้อบกพร่องในทางการปกครองอยู่ ดังนั้นหากมีเรื่องร้องเรียน พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง เลขาธิการ ศอ.บต. ก็จะส่งเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) หรือเจ้าหน้าที่จากศูนย์ดำรงธรรมไปตรวจสอบข้อเท็จจริงทันที และถ้าพบว่า มีข้อเท็จจริง ก็จะประสานเป็นการภายในกับหน่วยงานต้นสังกัดให้ย้ายออกจากพื้นที่ เพื่อเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่วนการดำเนินการทางวินัยขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดที่จะดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ เกี่ยวกับกรณีการเข้าไปจับกุมผู้กระทำความผิดในบ้านต่อหน้าเด็ก และเยาวชน รายละเอียดในเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้รับรายงาน ซึ่งจะรับไปเป็นข้อสังเกตและร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการรับเรื่องราวร้องทุกข์ สถานการณ์ในอดีตกับปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปพอสมควร มียุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการต่อสู้ที่เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ผลประโยชน์ด้านน้ำมันเถื่อน สินค้าหนีภาษี หรือสถานการณ์ความไม่สงบในการแบ่งแยกดินแดน สถานการณ์เหล่านี้เวลาเกิดเหตุแต่ละครั้ง หรือเวลาร้องเรียนเจ้าหน้าที่แต่ละครั้ง คอ.บต. ก็ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง สถานการณ์ในวันนี้เปลี่ยนจากเดิม และยุทธวิธีในการต่อสู้ทั้งฝ่ายตรงข้ามกับเจ้าหน้าที่รัฐต้องมียุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา เนื่องจากวันนี้ เป็นสงครามแย่งชิงความคิด ความเชื่อของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ แต่ละเรื่องที่ทำเนียบการเป็นยุทธศาสตร์ทุกเรื่อง ปัญหาคือความไม่เป็นธรรม เรามีกฎหมาย คอ.บต. ที่ให้อำนาจเลขาธิการย้ายเจ้าหน้าที่รัฐออกนอกพื้นที่ได้ แต่ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ทหารก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ยกเว้นพลเรือนเท่านั้น ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ยังมีช่องว่างในทางปกครอง เลขาธิการ คอ.บต. ต้องอาศัยการประสานงานเป็นการภายในเพื่อมิให้เกิดความระคายเคืองต่อกัน

นอกจากนี้ เกี่ยวกับการบูรณาการในพื้นที่ เนื่องจาก คอ.บต. เพิ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ในปลายปี ๒๕๕๓ และขณะนี้อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน การบูรณาการงบประมาณในปีที่ผ่านมาทำได้ไม่เต็มที่และปีนี้ก็ยังทำได้เท่าที่ควร แต่ปัจจุบัน คอ.บต. ได้จัดทำยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทุกหน่วยงานบูรณาการร่วมกัน มียุทธศาสตร์ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา และคาดว่า ปีหน้าการบูรณาการจะเป็นไปได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเลขาธิการ คอ.บต. มีนโยบายที่จะให้ทุกหน่วยงานมีการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน และมีนโยบายว่า ปีหน้าจะให้ตัวแทนของทุกหน่วยงานส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลเป็นการเฉพาะ

๑๒. ผู้แทนศูนย์อำนวยความสะดวกการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายพยุงศักดิ์ กาฬมิต นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ คอ.บต.) ให้ข้อมูลว่า คอ.บต. เป็นหน่วยงานพัฒนา และโดยหลักจะไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับภารกิจหลักที่มีอยู่แล้ว คอ.บต. จะดำเนินการในการนำร่อง หรือในการสนับสนุน เพราะมีเสียงสะท้อนกลับมาว่า คอ.บต. ทำงานซ้ำซ้อนกับจังหวัดและอำเภอ ดังนั้น ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เลขาธิการ คอ.บต. จะมีนโยบายรวมแผนยุทธศาสตร์และงบประมาณในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแบ่งภารกิจของแต่ละหน่วยงาน สำหรับมิติเกี่ยวกับเด็กนั้น พบว่า เด็กที่กระทำความผิดมีจำนวนน้อย แต่มิติของเด็กที่จะต้องได้รับการพัฒนานั้นมีมากกว่า ซึ่งกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะอยู่ในมิติของการก่อความเสียหาย หรือมิติของเด็กที่เป็นเด็กดีทั่วไปสามารถดำเนินการส่งเสริมตามกฎหมายที่มีอยู่ได้ เพียงแต่อาจจะเป็นเรื่องของสถานการณ์ที่จะไม่ได้รับความปลอดภัย

จากข้อเสนอของมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม คอ.บต. ได้ดำเนินงานมาแล้ว ดังนี้

๑) ข้อเสนอให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเด็กหรือที่เกี่ยวข้องกับเด็กในความขัดแย้งทางอาวุธ คอ.บต. ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว เช่น ในอดีตมีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีเข้าไปเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) แต่ปัจจุบัน คอ.บต. มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อออกระเบียบห้ามมิให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีเข้ามาเป็น ชรบ. เป็นต้น

๒) กรณีข้อเสนอให้มีการแยกควบคุมตัวเด็กและเยาวชนจากห้องควบคุมตัวผู้ใหญ่ นั้น คอ.บต. ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการควบคุมตัวเด็ก ซึ่งศูนย์พิทักษ์สันติ ศขต. ได้มีการแยกควบคุมตัวเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีออกจากห้องควบคุมตัวผู้ใหญ่ โดยแยกเป็นอาคารหญิงชาย และจากการประสานข้อมูลในปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถูกควบคุมตัว

๓) กรณีข้อเสนอให้มีขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติเพื่อใช้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษนั้น คอ.บต. ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และที่ประชุมมีมติกำหนดขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติเพื่อใช้กับเด็กที่ถูกควบคุมตัว โดยได้ส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง และได้รับการตอบรับว่า จะปฏิบัติตามมติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

๔) กรณีข้อเสนอให้มีขั้นตอนการคุ้มครองเด็กจากการถูกบังคับระหว่างการสอบสวนนั้น คอ.บต.มี “ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้” ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดและอำเภอต่างๆ และมีเครือข่ายของ คอ.บต.อยู่ทุกศูนย์ โดย คอ.บต. ได้จ้างบัณฑิตพัฒนาภาคภูมิ หรือบัณฑิตอาสาที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งมีประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าหมู่บ้าน ให้เป็นตัวแทนในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์อันเนื่องมาจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประสานงานต่างๆ กับส่วนราชการ และหากได้รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์อันเนื่องมาจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คอ.บต. จะส่งเจ้าหน้าที่ไปประสานงานกับจังหวัดหรืออำเภอนั้นๆ ทันที แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า การร้องเรียนร้องทุกข์ของผู้เสียหายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แทบจะไม่มีพยานหลักฐานเลย เป็นเพียงข้อกล่าวอ้างเท่านั้น ปัจจุบันเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ และเห็นว่า มีเหตุที่น่าเชื่อ ก็สามารถดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากพื้นที่และตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติ ดังกล่าว ยังให้อำนาจเลขาธิการ คอ.บต. และสามารถเรียกตรวจสำนวนการสอบสวนและเชิญพนักงานสอบสวนมาชี้แจงในกรณีที่สงสัยได้

๕) กรณีข้อเสนอให้รับรองว่า เด็กทุกคนในพื้นที่ความขัดแย้งสามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและปลอดภัยนั้น คอ.บต. ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่เด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ปีละ ๑,๕๐๐ ทุน โดย ๕๐๐ ทุนแรกเป็นทุนการศึกษา จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี ส่วนที่เหลืออีก ๑,๐๐๐ ทุน เป็นที่นั่งให้เข้าเรียน นอกจากนี้ คอ.บต. ได้ร่วมกับบริษัทเอกชน เช่น บริษัทพีออยส์ มอบทุนการศึกษา ปีละ ๑๐๐ ทุน ให้แก่เด็กในระดับอุดมศึกษาและต่ำกว่าอุดมศึกษาและยังได้รับทุนการศึกษาจากกระทรวงการต่างประเทศอีกจำนวนหนึ่ง โดยกระทรวงการต่างประเทศได้มอบให้ คอ.บต. เป็นเจ้าภาพในการคัดเลือกเด็กเพื่อขอรับทุนดังกล่าว

๖) กรณีข้อเสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อดำเนินการตรวจสอบกรณีเด็กถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนระหว่างควบคุมตัวนั้น ไม่ว่าจะเป็เด็ก หรือผู้ใหญ่ถูกควบคุมตัว คอ.บต.จะประสานกับ กอ.รมน.และผู้นำศาสนา เพื่อตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง โดยมีภาคเอกชนคือชมรมทนายความมุสลิมร่วมตรวจสอบ

๓๓. ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พันตำรวจเอก ปราบพาล มีมงคล รองผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้

- สถิติการใช้ความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีเหตุความรุนแรง ประมาณ ๒,๐๐๐ คดี
- สถิติการใช้ความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีเหตุความรุนแรง ประมาณ ๑,๙๐๐ คดี
- สถิติการใช้ความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเหตุความรุนแรง ประมาณ ๒,๔๐๐ คดี
- สถิติการใช้ความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเหตุความรุนแรง ประมาณ ๑,๓๐๐ คดี
- สถิติการใช้ความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีเหตุความรุนแรง ประมาณ ๑,๐๐๐ คดี

และคดีอยู่ในระดับประมาณ ๑,๐๐๐ คดีเศษ มาจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่าการ แก้ไขปัญหาความมั่นคงต้องมีเครื่องมือ และเครื่องมือที่ใช้กันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ คือ พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๔๗ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้เปลี่ยนเป็นการออก พระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่หน่วยทหารและตำรวจ เริ่มนำ พระราชกำหนดบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาดำเนินการใช้อย่างจริงจังตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติมมาโดยตลอด เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สถิติการก่อความรุนแรงจึงลดลง ตามลำดับ จนกระทั่ง ๓ จังหวัด รวมกันเหลือเพียงพื้นที่พิเศษในปัจจุบัน หรือโดยเฉลี่ยมีเหตุการณ์ ความรุนแรงเกิดขึ้นเพียง จังหวัดละ ๓๐๐ คดีต่อปี หรือ ๑๐ คดีต่อเดือนต่อจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้ แม่ทัพ ภาคที่ ๔ ได้วางนโยบายอย่างชัดเจนกับทั้งเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจว่า ให้ใช้ พระราชกำหนดการ บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อคราวจำเป็นเท่านั้น และในข้อเท็จจริงเกือบจะ ไม่เคยมีการใช้กฎอัยการศึกอีก

สำหรับ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ ซึ่งเป็นมาตราที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้บัญญัติถึงการจับกุมว่า การจับกุม และการควบคุมตัวเป็นการดำเนินการเพื่อการชี้แจง ทำความเข้าใจและอบรมให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อให้เลิกกระทำ หรือสนับสนุนการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการก่อเหตุร้ายแรงในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ หลังจากการมีควบคุมตัวแล้ว จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติให้กับผู้ถูกจับกุมหรือถูกควบคุม ตัว ซึ่งหมายถึง หลังจากมีการจับกุมตัวแล้ว จะมีหลักในการปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปรับทัศนคติ ซึ่งได้ดำเนินการมาตลอด และมีหมายตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ จับกุมผู้กระทำความผิดแล้วรวม ๔,๗๐๐ หมายและดำเนินการ จับกุมไปแล้ว ๓,๕๐๐ ราย ซึ่งมีการหลบหนี ๑,๒๐๐ ราย ซึ่งในส่วนนี้จะมีการนำ พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ มาใช้บังคับ ผู้ต้องที่หาถูกจับแล้ว จะถูกควบคุมตัวไว้ ๒ แห่ง คือ ศูนย์พิทักษ์สันติของตำรวจ และศูนย์สมานฉันท์ของทหาร ซึ่งได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว ทั้งสิ้น ๑,๗๒๙ ราย นอกจากนี้ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีระเบียบ การปฏิบัติของแม่ทัพภาคที่ ๔ อย่างชัดเจนว่า ให้แยกเด็กและเยาวชนที่ต้องสงสัยกับผู้ใหญ่ออกจากกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ตระหนักและดำเนินการในเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งศูนย์พิทักษ์สันติ ได้ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพียง ๑๑๗ คน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีการออก พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งตั้งแต่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลใช้บังคับ ยังไม่เคยมีการควบคุมเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี อีก

สำหรับสถิติการก่อเหตุความรุนแรงในเมืองไม่ได้สูงขึ้นแต่อย่างใด แต่ภาพที่ปรากฏว่ามี ความรุนแรงเกิดขึ้น เพราะสื่อสารมวลชนให้ความสนใจและนำเสนอข่าวที่เกินจากความเป็นจริง กรณี การเกิดเหตุในเมืองหน่วยงานความมั่นคงทั้งทหารและตำรวจ ได้ร่วมกันวิเคราะห์ในเชิงลึก พบว่า กลุ่มผู้ก่อเหตุต้องการสื่อไปถึงองค์การสหประชาชาติว่า ปัญหาความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคได้ เกิดขึ้นเพราะมีกองกำลังแบ่งแยกดินแดน ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข คือ ปัญหาการนำเสนอ ข่าวที่เกินความเป็นจริงของสื่อมวลชน

๑๔. ผู้แทนเสนาธิการกองทัพภาคที่ ๔ (พลตรี เลอชัย มาลีเลิศ เสนาธิการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า) ให้ข้อมูลว่า การปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องเข้าใจประชาชนในพื้นที่ และเข้าใจลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ นอกจากนี้ ต้องเข้าใจในภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ องค์กรพหุวัฒนธรรมโดยรวมของประชาชนในพื้นที่ การเตรียมการของเจ้าหน้าที่จะมี ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่กองทัพภาคที่ ๔ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ จะมีความเข้าใจและคุ้นเคยกับประชาชน

ส่วนที่สอง เจ้าหน้าที่จากพื้นที่อื่น จะมีหลักสูตรการฝึกอบรม การทำความเข้าใจ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะได้รับการอบรม นอกจากนี้ จะมีวิทยากรพิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่มาให้ความรู้ ความเข้าใจร่วมกันกรณีการประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ต้องมีหลักคิดในเบื้องต้นว่า ประชาชนผู้ที่จับอาวุธขึ้นต่อสู้เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยพื้นฐานไม่ใช่อาชญากร ซึ่งจะไปบังคับใช้กฎหมายอาญาอย่างเดียวไม่ได้ แต่ที่กลุ่มบุคคลนั้นได้ต่อสู้เรียกร้อง เพราะคิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมและไม่ใช้อาญากร เพราะฉะนั้นจะต้องมีเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งที่จะเข้าถึงความคิดและองค์การของบุคคลเหล่านั้น จึงเป็นที่มาของการออก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งการออกพระราชกำหนด ดังกล่าว ไม่ได้เป็นการเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้กำลังเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเห็นด้วยกันทั้ง ๓ ฝ่าย คือ พลเรือนตำรวจ และทหาร ทั้งนี้ ต้องให้ศาลออกหมายถึงจะเข้าไปควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย หรือพูดคุยทำความเข้าใจซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวไม่เกิน ๓๐ วัน ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือดังกล่าว ซึ่งเมื่อดำเนินการไปแล้วขั้นหนึ่ง เหตุความไม่สงบลดลง เช่น พื้นที่ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา เมื่อสถานการณ์ดีขึ้น หรือการก่อเหตุความไม่สงบลดลงก็จะประกาศยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และนำ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ มาแทน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่ต่อสู้กับภาครัฐ และทำผิดกฎหมายอาญา กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ มาตรา ๒๑ ดังกล่าวจึงเป็นช่องทางและโอกาสให้กับคนที่ไปต่อสู้และมีอุดมการณ์ กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้อธิบายเรื่องนี้ให้ประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจ ทั้งนี้การที่ยังต้องคงกำลังไว้ในพื้นที่ ถือว่ายังมีความจำเป็นอยู่เพราะประชาชนในพื้นที่ต้องได้รับการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็มีการพิจารณาให้คนในพื้นที่เข้ามาเสริมในตรงนี้ด้วย โดยนโยบายของรัฐบาล ผ่านผู้บัญชาการทหารบก ควรจะใช้ทหารพรานหรืออาสาสมัครภายในพื้นที่ นอกจากนี้ สถานการณ์ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันยังคงมีแนวโน้มก่อเหตุความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เพื่อต้องการทำลายความเชื่อมั่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อปกป้องมวลชนของพวกตน โดยยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้คือ การทำร้ายเยาวชนที่จะมาเข้าข้างฝ่ายรัฐเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ยังคงอยู่กับฝ่ายตน การทำร้ายเจ้าหน้าที่เพื่อลดความเชื่อมั่น และการพยายามร้องเรียนต่อ NGO เพื่อสร้างแรงกดดันต่อรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทางอ้อม ซึ่งวัตถุประสงค์ของผู้ก่อเหตุความรุนแรงคือ ต้องการแบ่งแยกดินแดน โดยใช้ยุทธศาสตร์คือ การให้ต่างประเทศ เข้ามาลงมติเพื่อให้มีการแบ่งแยกดินแดน

กรณีเด็กที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดจาก กลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรง ได้ใช้โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนสอนศาสนา ทำการปลูกฝังความเชื่อที่ผิดๆ ให้แก่เด็กเกี่ยวกับเรื่องศาสนาและเชื้อชาติ เมื่อเด็กโตขึ้น กลุ่มผู้ก่อเหตุก็จะฝึกเด็กให้เป็นแนวร่วม RKK (Ruanda Kumpulan Kecil: RKK หน่วยคอมมานโดของขบวนการก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้) แล้วส่งไปปฏิบัติการความรุนแรงในพื้นที่ต่างๆ

การประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ทุกครั้งที่มีการต่ออายุ จะมีการประเมินความเหมาะสมก่อนทุกครั้ง ก่อนหน้านี้ มีการประเมินโดยศูนย์ประเมินของหน่วยทหาร แต่ปัจจุบันรัฐได้สั่งให้หน่วยงานผู้ทำหน้าที่ประเมินเป็นหน่วยงานของพลเรือน ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทหาร ขณะนี้จึงมีการของบประมาณเพื่อทำการจ้าง มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานในการประเมิน

๑๕. ผู้แทนเสนาธิการกองทัพภาคที่ ๔ (พันเอก เฉลิมชัย สุทธิฉนวน ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๔๕) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและลักษณะสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากพื้นที่ ในส่วนของประเทศมาเลเซียไม่ยินยอมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนปอเนาะขึ้นสำหรับประเทศไทยเนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนปอเนาะขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ โรงเรียนปอเนาะเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนก่อนวัยเรียน มีการสอนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานทางสังคมมีการสอดแทรกเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนาที่สำคัญคือ ในอดีตกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถนำหลักสูตรของกระทรวงฯ เข้าไปใช้ในโรงเรียนปอเนาะเหล่านี้ได้ หลังจากที่เด็กจบการศึกษาจากโรงเรียนปอเนาะแล้ว ก็จะศึกษาต่อในโรงเรียนตาดีกาซึ่งมีลักษณะคล้ายโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชน แต่เนื่องจากกระบวนการจัดตั้งโรงเรียนไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ทำให้หลายๆ โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐในเรื่องการจัดการสถานศึกษาเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผู้ปกครองหรือปู่ ย่า ตา ยาย ปลูกฝังความเชื่อหรือเล่าเรื่องเล่าที่ไม่ถูกต้องแก่บุตรหลาน ได้สอนให้เกลียดชาวพุทธ และสอนให้ถ่มน้ำลายลงพื้น ๓ ครั้งขณะที่มีพระสงฆ์บิณฑบาตผ่านมา ซึ่งเชื่อว่า จะได้พบกับพระอัลเลาะห์ นีทานและเรื่องเล่าเหล่านี้ จึงมีเป็นจำนวนมากในโรงเรียนปอเนาะ และเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนแล้วก็จะมีการปลูกฝังความเกลียดชังและการแบ่งฝ่ายด้วยความแตกต่างระหว่างชาวพุทธกับชาวมุสลิม เช่น ชาวมุสลิมไม่บริโภคเนื้อหมู ขณะที่ชาวพุทธบริโภคได้ หรือโรงเรียนแบบสหศึกษาเรียนร่วมกันเด็กไทยพุทธใส่กางเกงขาสั้น ขณะที่เด็กมุสลิมใส่กางเกงขายาว เมื่อทำกิจกรรมของโรงเรียนเด็กเหล่านี้จะมีการแบ่งข้างกันอย่างชัดเจน ซึ่งแนวทางการแก้ไข ทางกองทัพได้ใช้ผู้อำนวยการโรงเรียนและ มาทำหน้าที่อบรมบ่มเพาะความเชื่อที่ถูกต้องให้แก่เด็ก ในส่วนของประชาชนในพื้นที่กองทัพเห็นว่า ไม่ได้คิดที่จะสนับสนุนการกระทำของกลุ่มผู้ก่อเหตุ แต่กลุ่มผู้ก่อเหตุได้ใช้ยุทธศาสตร์ในการสร้างความกลัวเพื่อ ดึงมวลชน

ปัจจุบันเด็กและเยาวชน จำนวน ๘๐๐,๐๐๐ คนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน่วยงานหลักที่ดูแลคือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) รับผิดชอบในโครงการพัฒนาระยะยาวส่วนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) รับผิดชอบโครงการระยะสั้น โดยจะทำหน้าที่ปลูกฝังจิตสำนึกความรักชาติ รักแผ่นดินเกิดในแนวทางที่ถูกต้องวิธีการของทหารและตำรวจ คือ การอบรมในโรงเรียนช่วงเวลาก่อนหรือหลังการเคารพธงชาติในตอนเช้าวันละประมาณ ๕ นาที ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการก่อเหตุความรุนแรง ส่วนในพื้นที่ปกติที่ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรง ซึ่งพลเรือนสามารถเข้าถึงได้จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายพลเรือนโดยทหารจะไม่เข้าไปดำเนินการใดๆ นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่มีความรุนแรง ซึ่งดำเนินการอยู่ในขณะนี้ได้แก่ โครงการทำดีมีอาชีพ โดยเปิดโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสมาฝึกอาชีพโครงการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด เป็นต้น

๑๖. ผู้แทนเสนาธิการกองทัพภาคที่ ๔ (พันเอก สุทธิพงษ์ จงภักดี รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า) ให้ข้อมูลว่า ความต้องการของกลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรงคือ ต้องการเป็นที่สนใจของสื่อมวลชนทั้งในและต่างประเทศ โดยพยายามทำความรุนแรงให้ชัดเจนมากขึ้น โหดร้ายและน่ากลัวมากขึ้น เพื่อให้องค์การสหประชาชาติ รับทราบว่ามีขบวนการแบ่งแยกดินแดน ขณะที่รัฐบาลไทยพยายามอธิบายว่า ไม่มีขบวนการแบ่งแยกดินแดน มีเพียงผู้ก่อความไม่สงบในประเทศเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันใช้แผนการปฏิบัติงานที่สำคัญอยู่ ๔ แผน ได้แก่

(๑) แผน ๘๑๔ ของทหารพรานในการดูแลพื้นที่ในเขตป่าและภูเขา

(๒) แผน ๖๐๖ ของหน่วยเฉพาะกิจระดับพื้นที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคล เช่น แนวร่วมของกลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรง หรือผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อของทางราชการ

(๓) แผน ๖๑๔ เป็นการตรวจสอบทะเบียนรถยนต์ ซึ่งการข่าวรายงานว่าเป็นรถต้องสงสัย ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการก่อเหตุในพื้นที่ โดยแจ้งรูปพรรณของรถต้องสงสัยไปยังทุกด่านตรวจ เพื่อสกัดกั้นก่อนรถดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันพบรถยนต์ต้องสงสัย จำนวน ๑๔ คัน

(๔) แผน ๖๓๖ เป็นแผนของหน่วยปฏิบัติการพิเศษในการตามจับกุมกลุ่มบุคคล ผู้มีความชำนาญในการประกอบระเบิด จำนวน ๓๖ คน ซึ่งทางราชการมีรายชื่อและรูปพรรณอยู่ครบถ้วน อย่างไรก็ตามในข้อเท็จจริงพบว่า ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถจับกุมตัวกลุ่มบุคคลผู้ก่อเหตุได้และยังก่อเหตุความรุนแรงอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นเพราะว่า กลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรงมีแนวร่วมที่ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือเพื่อขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๑๗. ผู้แทนเสนาธิการกองทัพภาคที่ ๔ (พันเอก ธีรวัฒน์ ปิ่นแก้ว รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๕ เสนาธิการกองกำลังทหารพราน จังหวัดชายแดนภาคใต้) ให้ข้อมูลในส่วนของการทหารพราน กองกำลังทหารพราน เป็นกองกำลังกึ่งทหาร โดยเป็นเจ้าหน้าที่ ร้อยละ ๒๐ และมีการรับสมัครบุคคลทั่วไปอีก ร้อยละ ๘๐ เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ปัจจุบันผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจะพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบถึงแนวทางในการคัดเลือกทหารพราน จากเดิมในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีทหารพรานเพียง ๒ กรม จำนวนไม่เกิน ๒,๐๐๐ นาย แต่ด้วยผลของปฏิบัติงาน ทำให้มีการพิจารณาขยายงานในส่วนนี้ โดยปัจจุบันทหารพรานมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๒ กรม มีกำลังพลรวม ๑๖,๐๐๐ นาย ด้วยจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จึงอาจมีปัญหาในด้านการบริหารการปกครองบ้าง ทหารพรานจำนวนที่เพิ่มขึ้นมาจากทหารเกณฑ์ที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้แล้วมีความพร้อม และมีความสนใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อ ดังนั้น โครงสร้างของอาสาสมัครทหารพรานในปัจจุบัน จึงประกอบไปด้วยอดีตทหารเกณฑ์มากถึงร้อยละ ๗๐- ๘๐ ปัจจุบันนี้อาสาสมัครทหารพรานได้รับค่าตอบแทน ประมาณ คนละ ๑๔,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จากการสำรวจพบว่า ทหารพรานหญิงที่มีจำนวนเกือบ ๑,๐๐๐ คน ในปัจจุบัน จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีประมาณ ร้อยละ ๘๐ และทหารพรานชายในอดีตจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ในปัจจุบันระดับต่ำสุด คือ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และสัดส่วนของระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ขึ้นไปถึงระดับปริญญาตรี รวมทั้งสิ้นมีจำนวนกว่า ร้อยละ ๘๐

ด้านการฝึกอบรม กลุ่มทหารอาชีพในระดับผู้บังคับบัญชาจะเข้ารับการฝึกเป็นเวลา ๓ เดือน ขณะที่อาสาสมัครทหารพรานจะได้รับการฝึกอบรม เป็นเวลา ๔๕ วัน ก่อนลงปฏิบัติงานในพื้นที่ จากนั้นเมื่อมีการลงปฏิบัติงานในพื้นที่แล้วเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ความรุนแรง อาสาสมัครทหารพรานเหล่านี้ อาจถูกกดดันจากครอบครัวที่มีความเป็นห่วงใยในชีวิตของบุคคลเหล่านี้ให้ลาออก เมื่อมีการลาออกประมาณ ร้อยละ ๓๐ ก็จะมีการฝึกทหารพรานชุดใหม่ขึ้นมาทดแทน เป็นวงจรลักษณะนี้ต่อเนื่องไป ทั้งนี้ แม้ทัพภาคที่ ๔ ได้เล็งเห็นว่า ทหารพรานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องมาทดแทนกำลังทหารที่มาจากภาคอื่น ดังนั้น การฝึกอบรมทหารพรานจึงมีการเตรียมหลักสูตรพิเศษขึ้นมา ๑ หลักสูตร นอกเหนือไปจากหลักสูตรการใช้อาวุธ กล่าวคือ หลักสูตรครุการเมือง เริ่มตั้งแต่การนำเจ้าหน้าที่ทหารอาชีพไปฝึกอบรมก่อน จากนั้นได้ทยอยฝึกอบรมให้แก่ อาสาสมัครทหารพรานจนครบทุกคน เพื่อเข้าใจและเข้าถึงจิตใจของมวลชน นอกจากนี้ ยังมีการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของอาสาสมัครทหารพรานทุกคนว่า เคยกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่ เพราะหากเกิดความผิดพลาด ทหารพรานไปก่อเหตุในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่อาจมีความเชื่อเรื่องศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ สรุปผลการศึกษา

จากการพิจารณาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง กับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ในกระบวนการยุติธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวข้างต้น ผลที่ได้จากการศึกษาพิจารณาสรุปข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

๑. หน่วยงานด้านความมั่นคงยังคงบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา

หน่วยงานด้านความมั่นคงที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังคงบังคับใช้กฎหมายพิเศษเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวม ๓ ฉบับ ประกอบด้วย

๑) พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗

๒) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยคณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของ สมช.ที่ได้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากคณะกรรมการบริหาร สถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรียมอบหมาย เป็นประธาน และมีเลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มตั้งแต่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน (กรกฎาคม ๒๕๕๙) รวม ๒๙ ครั้ง ครั้งล่าสุด ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙

๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ โดย คณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของ กอ.รมน. ประกาศพื้นที่บังคับใช้ มาตรา ๒๑ แล้ว ๒ พื้นที่ คือ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (ประกอบด้วย อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) และพื้นที่อำเภอ แม่ลาน จังหวัดปัตตานี

๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการให้ชื่อเรียกร่องของมูลนิธิสถานวัฒนธรรม กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ได้คลี่คลายไปแล้วหลายประการ

จากชื่อเรียกร่องของมูลนิธิสถานวัฒนธรรม กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่ถูกนำตัวเข้าสู่ กระบวนการตามกฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวม ๙ ประการ ซึ่งประมวล จากกรณีศึกษา จำนวน ๓๖ กรณี ที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๐ -๒๕๕๒ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินงานที่สามารถคลี่คลายชื่อเรียกร่องและแก้ไขเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบแล้วหลายประการ ในขณะที่ชื่อเรียกร่องบางประการ ได้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากที่มูลนิธิ เคยบันทึกข้อมูลไว้ ได้แก่

๑) ชื่อเรียกร่องที่ขอให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทย เป็นภาคี ซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเด็กในความขัดแย้งทางอาวุธ นั้น ศอ.บต. ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว เช่น ในอดีตมีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้าไปเป็นชุดรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งต่อมา ศอ.บต. ได้มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อออกกระเปาะห้ามมิให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้ามาเป็น ชรบ. และปัจจุบันไม่มีเด็กทำหน้าที่ดังกล่าว

๒) ชื่อเรียกร่องที่ขอให้ยอมรับข้อเสนอแนะนำจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ จากเวทีการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทย (UPR) โดยเฉพาะ คำแนะนำให้มีการแยกการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนจากห้องควบคุมตัวผู้ใหญ่ นั้น ปัจจุบันศูนย์ พิทักษ์สันติ ศชต. ได้มีการแยกสถานที่ควบคุมตัวเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ออกจากห้องควบคุมตัวผู้ใหญ่

และยังแยกอาคารควบคุมตัวระหว่างหญิงและชายด้วย ทั้งนี้ ศอ.บต.ได้รับทราบจากสถิติข้อมูลของ สตช. และ กอ.รมน. ได้รายงานอ้างว่า ปัจจุบันไม่มีเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถูกควบคุมตัวในสถานที่ของหน่วยงานแต่อย่างใด

๓) ข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติที่แนะนำให้รัฐห้ามควบคุมตัวเด็กในสถานที่ควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง และต้องปฏิบัติต่อเด็กตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กเท่านั้น หน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะ ศตช. ได้จัดสถานที่ควบคุมเด็กและเยาวชนที่โรงเรียนพลตำรวจยะลา ซึ่งแยกออกจากสถานที่ควบคุมตัวที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอและจังหวัด รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ซึ่งให้ความสำคัญกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระงับ มากกว่าเด็กที่เป็นผู้กระทำผิดในการก่อความไม่สงบ

๔) ข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐควรมีขั้นตอนและระเบียบการปฏิบัติที่เข้ากับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการจับกุมและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษทุกฉบับ และข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐต้องให้การรับรองว่าจะมีขั้นตอนการคุ้มครองเด็กจากการถูกบังคับ หรือทำร้ายร่างกายเด็กและเยาวชนระหว่างมีการสอบสวนและควบคุมตัว นั้น กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า และ ศตช. ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติที่ระมัดระวังต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีของผู้ใหญ่ และป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิเด็กเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งหน่วยงาน ของศาลก็ได้ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความระมัดระวังมิให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ถูกจับกุม และถูกควบคุมตัวด้วย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ยังได้ให้อำนาจเลขาธิการ ศอ.บต.สามารถโยกย้ายเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายพลเรือนและตำรวจที่กระทำผิด ในหน้าที่ออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ และสามารถเรียกตรวจสำนวนการสอบสวนและเชิญพนักงานสอบสวนมาชี้แจงในกรณีที่สงสัยได้

๕) ข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัว และสอบสวนเด็กในช่วงที่มีการบังคับใช้กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ นั้น แนวนโยบายของ รอง ผอ.รมน.ที่ควบคุมดูแลภารกิจของ กอ.รมน. และแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ กอ.รมน. โดยมี กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า เป็นหน่วยงาน เจ้าภาพหลัก ได้กำหนดอย่างชัดเจนว่า มาตรการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมและควบคุมตัวกลุ่มก่อความไม่สงบถือเป็นมาตรการสุดท้าย ที่จะนำมาใช้เมื่อมาตรการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และมาตรการด้านกฎหมายโดยทั่วไปไม่อาจแก้ไขปัญหาได้เท่านั้น หากมาตรการทั้ง ๒ ประการหลังยังเกิดผลก็จะไม่นำมาตรการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมและควบคุมตัวมาใช้แต่อย่างใด

๖) ข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐรับรองว่า เด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งสามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย นั้น ศอ.บต. ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และกอ.รมน. ร่วมสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกปีๆ ละ ๑,๕๐๐ ทุน นอกจากนี้ยังได้รับทุนจากบริษัทเอกชนและกระทรวงการต่างประเทศอีกจำนวนหนึ่ง โดยกระทรวงการต่างประเทศได้มอบให้ ศอ.บต. เป็นเจ้าภาพในการคัดเลือกเด็กในการขอเข้ารับทุนการศึกษาด้วย

๓. การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปัจจุบัน ได้มีการประเมินสถานการณ์และความเหมาะสมก่อนทุกครั้ง

ตามบทบัญญัติของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน กรรมการมาจากหน่วยงานความมั่นคงและหน่วยข่าว และมีเลขาธิการสภาความมั่นคงเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณากลับกรองความจำเป็นและ

ความเหมาะสมในการประกาศสถานการณ์ สำหรับการดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วงก่อนหน้านี้ (กรกฎาคม ๒๕๕๕) ได้มีการประเมินผลโดยศูนย์ประเมินผลของหน่วยทหาร นำเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา แต่ในระยะต่อไป ได้มีอนุวัตินับประมาณเพื่อจัดจ้างหน่วยงานของพลเรือนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทหารให้ดำเนินการติดตามประเมินผล โดย กอ.รมน. ได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ติดตามประเมินผลตามหลักวิชาการแทนการดำเนินการโดยหน่วยทหาร ซึ่งจะทำให้การพิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสมมีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น

๔. การบังคับใช้กฎหมายพิเศษดังกล่าว ช่วยให้งานที่มีภารกิจด้านความมั่นคงและด้านที่เกี่ยวข้องเนื่องดำเนินงานควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จชต. ได้ผลมากขึ้น โดยการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ จชต. ทั้ง ๓ ฉบับ ทำให้ภาครัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เหนือกว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอย่างไรก็ตาม ในบางขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่อาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ได้ดำเนินการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่ กอ.รมน. ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติได้ออกคำสั่งทางปกครอง ให้การปรับปรุงขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานที่นำไปสู่การป้องกันปัญหา และผลกระทบที่เกิดกับเด็กและเยาวชนได้มากขึ้นในขณะที่ฝ่ายตุลาการได้มี คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขอจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีสำหรับหน่วยดำเนินงานในพื้นที่ จชต.

๕. หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ยังเป็นลักษณะแยกส่วน แม้ผลการดำเนินงานในภาพรวมมีระดับที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องเอกภาพของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากจำนวนคดีความมั่นคงที่ยังคลี่คลายได้จำนวนน้อย เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความร่วมมือและมีเอกภาพในการปฏิบัติงาน

บทที่ ๔

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม ดังนี้

๑. รายงานการวิจัยของมูลนิธิผสานวัฒนธรรมที่เสนอกราบเรียนต่อประธานรัฐสภา และนำเสนอไปยังหน่วยงานต่างๆ เป็นลักษณะการนำเสนอเรื่องเล่าเชิงสารคดีที่อ้างอิงข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ จึงควรทำเป็นรายงานเชิงวิชาการ และปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยสถานการณ์ปัจจุบัน

จากรายงานการวิจัยของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม เรื่อง “กระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำหรับเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่จัดทำเป็นเอกสารสารคดี”รอยแผลบนดวงจันทร์” ซึ่งมูลนิธิฯ ได้สรุปเป็นข้อเรียกร้องรวม ๙ ประการ นั้น คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ข้อเรียกร้องดังกล่าว ประมวลมาจากเอกสารสารคดีที่นำเสนอกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๐ -๒๕๕๒ จำนวน ๓๖ กรณี ซึ่งการจัดทำรายงานการวิจัยครั้งนี้ ยังรวบรวมข้อมูลการศึกษาได้ไม่ครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง อาทิ มิติของผู้ถูกกระทำหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ ทั้งประชาชนชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ระเบิดร้อยในพื้นที่ และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกระบวนการนำเสนอข้อมูลหรือรายงานการวิจัยดังกล่าว ยังมีได้นำเสนอข้อมูลเพื่อร่วมหารือ และตรวจสอบข้อเท็จจริงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ รวมทั้งยังไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานและปรับข้อมูลให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น มูลนิธิฯ จึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นข้อเท็จจริงเชิงวิชาการเป็นหลักเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนของฝ่ายต่างๆ ให้สามารถคลี่คลายปัญหาได้ผลเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม

๒. พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง เพื่อการควบคุมไม่ให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ และผลกระทบต่อการรักษาความมั่นคงในภาพรวม

หน่วยงานด้านความมั่นคงได้รายงานยืนยันว่า เหตุการณ์รุนแรงลักษณะต่างๆ เกิดจากกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการจัดองค์กรปฏิบัติงานเชื่อมโยงกันทุกระดับ ตั้งแต่กองกำลังปฏิบัติการไปจนถึงระดับผู้นำองค์กร จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มุ่งป้องกันการก่อเหตุรุนแรงเป็นหลัก โดยเฉพาะกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งในหลายกรณีต้องอาศัยความรวดเร็วและเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่ ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตาม ควรให้ภาคส่วนต่างๆ ได้มีส่วนร่วมกับภาครัฐช่วยกันดูแลในเรื่องความยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน หากยังมีปัญหาที่ยังไม่อาจแก้ไขได้ในเบื้องต้น อาจเสนอเรื่องมายังคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร หน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายได้ นอกจากนี้ ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลหรือขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานต่างๆ หรือองค์กรด้านสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อร่วมกันตรวจสอบอีกทางหนึ่งด้วย

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายพิเศษตลอดจนถึงคำสั่ง ทางปกครองเกี่ยวกับการใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน รวมทั้งต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย

การบังคับใช้กฎหมายพิเศษเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เนื่องจากมีผู้ปฏิบัติจากหลายหน่วยงานและใช้อำนาจตามกฎหมายในหลายขั้นตอนจึงจำเป็นต้องจัดระบบประสานงานให้หน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการและเกิดผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ น้อยที่สุด โดยเฉพาะการกำหนดและปรับปรุงคำสั่งทางปกครองที่เกี่ยวข้องเนื่องจากคำสั่งทางปกครองเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ทั้งที่เป็นเรื่องการวางแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงาน และเรื่องการพัฒนากระบวนการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกัน โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องและไม่ซ้ำซ้อนกัน นอกจากนี้ควรพิจารณาปรับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เน้นเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นนโยบายหลักของพื้นที่และมีความสำคัญในการสนับสนุนให้เป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ไทยรับรองไว้ โดยสามารถทบทวนนโยบายได้ทุก ๓ ปี ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ รวมทั้งการจัดระบบให้กลุ่มองค์กรและภาคประชาชนในพื้นที่ หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินก่อนนำเสนอ สมช. และคณะรัฐมนตรีพิจารณาตกลงใจต่อไป

๔. เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอนาคตสำคัญของชาติไทย จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากรัฐให้พร้อมเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติไทยต่อไป

เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการขยายแนวร่วมของกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น คอ.บต.ยุคใหม่จึงควรให้ความสำคัญกับแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้พ้นจากกลุ่มก่อความไม่สงบหรือกลุ่มผู้ไม่หวังดี ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลที่ต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จังหวัดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้การคุ้มครองดูแลเด็กให้เป็นไปตามกฎหมายโดยถือเป็นการระงับหน้าที่ต้องดูแลคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามกฎหมายทั้งในสถานการณ์ปกติและไม่ปกติ แม้จะเป็นความยากลำบากในการทำงานเพราะมีกฎหมายพิเศษประกาศบังคับใช้ ซึ่งแตกต่างจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในจังหวัดอื่นๆ ซึ่งไม่มีลักษณะเหมือนกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายพิเศษ

๕. คอ.บต. ควรมีการประเมินผลสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประจำทุกปี โดยเน้นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และกำหนดมาตรการเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

คอ.บต. ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักด้านการพัฒนาตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ควรเร่งพัฒนาระบบการติดตามประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประจำทุกปี โดยเน้นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่ พร้อมกำหนดมาตรการดำเนินงานเพื่อเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมทั้งควรให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่ไม่มีผิด เพราะอาจทำให้เกิดแนวร่วมในมุมนักลับ หรือทำให้คนดีต้องเข้าไปร่วมกับกลุ่มก่อความไม่สงบเพิ่มขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และควรเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่ให้มีจิตสำนึกและมีความระมัดระวังเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

๖. ภาครัฐควรให้การช่วยเหลือด้านการศึกษแก่นักเรียนในโรงเรียนปอเนาะและตาดีกาอย่างเหมาะสมกับเงื่อนไขของปัญหา โดยไม่ยึดถือเรื่องเงินเป็นหลัก แต่ควรให้ความสำคัญการเปิดโลกทัศน์ให้มีโอกาสเรียนรู้โลกภายนอกที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาเรื่องเงินอุดหนุน เรื่องทุนการศึกษาและเรื่องการพัฒนาสถานศึกษาของโรงเรียนปอเนาะและตาดีกาแล้ว ภาครัฐควรพิจารณาบทบาทการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของปัญหาในพื้นที่ โดยเฉพาะเงื่อนไขทางความคิดและความเชื่อที่ถูกปลูกฝังในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญมากกว่าเงื่อนไขความด้อยโอกาสหรือความขาดแคลนเหมือนอดีตที่ผ่านมา ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการให้เงินอุดหนุนที่ต้องตรวจสอบมาตรฐานอย่างใกล้ชิด การปรับปรุงระบบการให้ทุนการศึกษาที่ต้องติดตามผลการเรียนและการเข้าสู่อาชีพที่เป็นคนดีของสังคม และการเร่งสร้างความเข้าใจที่นำไปสู่ความเชื่อที่ถูกต้อง โดยจัดกลุ่มเป้าหมายและจัดโปรแกรมฝึกอบรมและทัศนศึกษาดูงานต่างๆ ที่มุ่งเปิดโลกทัศน์ให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในประเทศไทยนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และต่างประเทศ เช่น การจัดให้ไปศึกษาดูงานเพื่อให้เห็นถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิมประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ รวมทั้งการฝึกทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการ

๗. ควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพิ่มมากขึ้นในการดูแลเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย ศอ.บต.ควรประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกถ.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยร่วมกันสนับสนุนให้ อปท. ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการดำเนินงานดูแลเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นอกเหนือจากการดูแลเด็กและเยาวชนโดยทั่วไปที่ อปท. ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง

๘. การคัดเลือกคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอาสาสมัครทหารพรานปฏิบัติงานในพื้นที่ถือว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่

เนื่องจากอาสาสมัครทหารพรานเป็นบุคคลที่คัดเลือกมาจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นประโยชน์ในการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ในขณะที่เดียวกันเป็นการประหยัดงบประมาณของกองทัพจากการปรับลดกำลังทหารในพื้นที่ด้วย อย่างไรก็ตาม ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้มีจิตสำนึกและมีความระมัดระวังเพิ่มมากขึ้นในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่

๙. จากข้อร้องเรียนที่มูลนิธิธรรมาพัฒนามาเสนอในประการต่างๆ ได้รับการคลี่คลายไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมูลนิธิฯ ควรนำไปสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย ส่วนที่เหลือหน่วยงานรับผิดชอบกำลังดำเนินการให้บรรลุผลต่อไป

โดยข้อเรียกร้องที่ได้รับการคลี่คลายไปแล้ว ๗ ข้อ ประกอบด้วย ๑) ขอให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นรัฐภาคีซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก ๒) ขอให้ยอมรับข้อเสนอแนะนำจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จากเวทีการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทย (UPR) ๓) ขอให้รัฐปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติที่แนะนำให้รัฐห้ามควบคุมตัวเด็กในสถานที่ควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง และต้องปฏิบัติต่อเด็กตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กเท่านั้น ๔) ควรมีขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติที่ใช้กับเด็กและเยาวชนในกรณีที่มีการจับกุมและควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ๕) รัฐต้องให้การรับรองว่า จะมีขั้นตอนการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกบังคับหรือทำร้ายร่างกายระหว่างที่มีการสอบสวนและควบคุมตัว ๖) หลีกเลี่ยงการใช้มาตรการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัวและสอบสวนเด็กในช่วงที่มีการบังคับใช้กฎอัยการศึก และ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ และ ๗) ขอให้รัฐรับรองว่า เด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งสามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย

ส่วนข้อเรียกร้องที่เหลือ ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบได้กำหนดเป็นเป้าหมายดำเนินการให้บรรลุผลต่อไป ๒ ข้อ ได้แก่ ๑) รัฐต้องรับรองว่าในการสอบสวนเด็กจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการสอบสวนและการควบคุมโดยเด็กสามารถเข้าถึงทนายความที่เด็กไว้วางใจ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรอง และ ๒) รัฐต้องจัดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางเพื่อดำเนินการตรวจสอบกรณีเด็กถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนระหว่างถูกควบคุมตัว

ภาคผนวก

๑. หนังสือสำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
ส่งเรื่องให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
๒. หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการในคณะกรรมการ
ความมั่นคงแห่งรัฐ และประกาศเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง
คณะกรรมการชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
สภาผู้แทนราษฎร
๓. พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๔. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พุทธศักราช ๒๕๔๘
๕. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
พุทธศักราช ๒๕๕๑
๖. ข้อมูลการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. หนังสือสำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
ส่งเรื่องให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
 สำนักกรรมการ ๒
 วันที่ ๗๘๘/๕๕
 วันที่ ๒๓, มี.ค., ๕๕
 เวลา ๐๙.๓๙ น.

ที่ สผ ๐๐๐๑/๕๓๕๕

ถึง ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สถาบันราชภัฏ

ด้วย คุณพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ ผู้อำนวยการมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม Cross Cultural Foundation (CrCF) ได้มีหนังสือกราบเรียนประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอเสนอมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรมได้จัดทำรายงานเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสะท้อนถึงผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงต่อเด็ก พบว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งบังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้อำนาจควบคุมเด็กและเยาวชนได้นานถึง ๓๗ วัน โดยปราศจากหลักประกันที่เพียงพออันเป็นเหตุให้มีการละเมิดสิทธิในชีวิต ร่างกาย และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม มูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรมจึงได้เสนอแนวทางการคุ้มครองสิทธิเด็กในพื้นที่ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและเกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในพื้นที่ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้นำความกราบเรียนประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาแล้ว มีคำริให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สถาบันราชภัฏ จึงได้ส่งเรื่องมาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

กลุ่มงานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
 สำนักกรรมการ ๒
 วันที่ ๒๐ / ๒๕๕๕
 วันที่ ๒๓ มี.ค. ๕๕
 เวลา ๑๐.๐๐ น.

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
 โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๘๔
 โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๐๔
 เจ้าของเรื่อง : นางสาวศิริลักษณ์ ศิริวิทย์ นิตินกรปฏิบัติกร

๒. หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
ประกาศแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการ
ความมั่นคงแห่งรัฐ และประกาศเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง
คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ในคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
สภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/ว ๕๗๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองโบ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการสามัญ

เรียน

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ และท่านได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายการุณ โทสกุล	๒. นายเจอะอามิง โตะดาหยง
๓. นายไชยวัฒน์ ดิณรัตน์	๔. นายถาวร เสนเนียม
๕. นายประเสริฐ บุญเรือง	๖. ว่าที่ร้อยตรี พงศ์พันธ์ สุนทรชัย
๗. นายพิชิต ชื่นบาน	๘. นายยุทธพล อังกินันทน์
๙. นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	๑๐. นายวิทยา ทรงคำ
๑๑. นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	๑๒. นายสามารถ แก้วมีชัย
๑๓. นายแหวง ไตรจิราการ	๑๔. นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์
๑๕. นายอาคม เองฉ้วน	

อนึ่ง คณะกรรมการจะได้มีการประชุมครั้งแรก ในวันพุธที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมกรรมการ หมายเลข ๒๑๓ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

จึงขอเชิญท่านไปประชุมตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถือ

(นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รักษาการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๖

ประกาศคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร
ที่ ๑/๒๕๕๕
เรื่อง ตั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

ด้วยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ (๙) กำหนดให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประชาชน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตามกรอบภารกิจที่กำหนดไว้ในข้อบังคับฯ บรรลุวัตถุประสงค์ ครอบคลุมปัญหาความมั่นคงของรัฐในทุกมิติ จึงมีมติตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นจำนวน ๒ คณะ ดังมีรายนามและอำนาจหน้าที่ของแต่ละคณะ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑ ประกอบด้วย

๑) นายเหวง โตจิราการ	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) ว่าที่ร้อยตรี พงศ์พันธ์ สุนทรชัย	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๔) นายวิทยา ทรงคำ	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๕) พลเอก บุญชัย ถาวรเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๖) พลตรี นักรบ บุญบัวทอง	เป็นอนุกรรมการ
๗) พันเอก ศิริชัย สร้อยแสน	เป็นอนุกรรมการ
๘) นายวิเศษ จีระแพทย์	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายพิเชษฐ ทองศรีนุ่น	เป็นอนุกรรมการ
๑๐) นายพีระ ลิ้มเจริญ	เป็นอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษา สอบสวนหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจการเงิน การทหาร การก่อการร้าย ด้านอาชญากรรมและยาเสพติด ด้านความแตกแยกของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ด้านชนกลุ่มน้อยที่ติดอาวุธ รวมทั้งปัญหาเรื่องดินแดน และเรื่องใด ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๒. รายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร

๒. คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ ประกอบด้วย

๑) นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายเจอะอามิง โตะตาทอง	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นายพงศ์ศักดิ์ เปล่งแสง	เป็นอนุกรรมการ
๔) นายจรินทร์ สุทรถาวรวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๕) นายธีรวิทย์ ประกายสันติสุข	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายยุทธนา วานิชอังกูร	เป็นอนุกรรมการ
๗) พลเอก พงษ์ศิริ เสวตเศรณี	เป็นอนุกรรมการ
๘) พลโท กะสิน ทองโคมล	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายฉันทพงศ์ สุวรรณรัตน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐) นางสาวธีรพร กลางพิมาย	เป็นอนุกรรมการ

และมีมติตั้งนายอาคม เองฉ้วน เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการชุดที่ ๒

โดยให้คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษา สอบสวนหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องภัยคุกคามด้านสังคม วัฒนธรรม การศึกษา การสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีการสื่อสาร แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง รวมทั้งอำนาจ อิทธิพลของต่างชาติ และเรื่องใด ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๒. รายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

(นายการุณ โหสกุล)

ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

สภาผู้แทนราษฎร

ประกาศคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร

ที่ ๕/๒๕๕๕

เรื่อง เปลี่ยนแปลงตำแหน่งในคณะอนุกรรมการชุดที่ ๒

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติเปลี่ยนแปลงตำแหน่งในคณะอนุกรรมการชุดที่ ๒ เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบภารกิจที่ได้รับมอบหมายบรรลุผลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนี้

๑. ให้นายธีรวุฒิ ประกายสันติสุข พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และตั้งพันตำรวจเอก วันชัย เปี่ยมสมบูรณ์ เป็นอนุกรรมการแทน
๒. ให้นางสาวธีรพร กลางพิมาย พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ และตั้งนายเชาว์ มีขวด เป็นอนุกรรมการแทน
๓. ให้นายณรงค์ อีระกุล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕

(นายการุณ โหสกุล)

ประธานคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ

๓. พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

พระราชบัญญัติ
กฎอัยการศึก
พระพุทธศักราช ๒๕๕๗*

พระราชปรารภ

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระอัฐมรามาธิบดินทรเกล้า เจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่ากฎอัยการศึกซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้น อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายทหารที่จะกระทำการใด ๆ ยังหาตรงกับระเบียบพิไชยสงคราม อันต้องการของความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอก หรือเกิดขึ้นภายในได้โดยสะดวกไม่ บัดนี้ สมควรแก้ไขกฎอัยการศึกแลเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับกาลสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้นเสีย แลให้ใช้กฎอัยการศึกซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ ดังต่อไปนี้

นามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า “กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗”

ใช้พระราชบัญญัติที่ใดเมื่อใดต้องประกาศ

มาตรา ๒ เมื่อเวลามีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักรแล้ว จะได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฎอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขแห่งการใช้บทบัญญัตินั้นบังคับในส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรหรือตลอดทั่วราชอาณาจักร และได้ประกาศใช้เมื่อใด หรือ ณ ที่ใดแล้ว บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความของกฎอัยการศึกที่ใช้บังคับต้องระงับและใช้บทบัญญัติของกฎอัยการศึกที่ใช้บังคับนั้นแทน

ลักษณะประกาศ

* ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑/-/หน้า ๓๘๘/๑๓ กันยายน ๒๕๕๗

๒ มาตรา ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗

มาตรา ๓ ถ้าไม่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ในประกาศนั้นจะได้แสดงให้เห็นปรากฏว่า มณฑลใด ตำบลใด หรือเขตใดใช้กฎอัยการศึก

ผู้มีอำนาจใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๔ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใดให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหารมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก เฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารนั้นได้ แต่จะต้องรีบรายงานให้รัฐบาลทราบโดยเร็วที่สุด

เมื่อเลิกต้องประกาศ

มาตรา ๕ การที่จะเลิกใช้กฎอัยการศึกแห่งใดนั้น จะเป็นไปได้ต้องมีประกาศกระแสรบมราชโองการเสมอ

อำนาจทหารเมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๖^๑ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

อำนาจศาลทหาร และอำนาจศาลพลเรือน เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๗^๒ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างปกติ เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาศึก และผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกและในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อ หรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้ ทั้งมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกประกาศดังกล่าวนั้นด้วย

---

^๑ มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

^๒ มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในวรรคแรก ให้มีผลบังคับเฉพาะคดีที่การกระทำผิดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในประกาศ วันเวลาที่ระบุนั้นจะเป็นวันที่ออกประกาศนั้นหรือภายหลังก็ได้ ประกาศเช่นนี้ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถัดต่ออาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้

มาตรา ๗ ทวิ^๖ ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามความในมาตรา ๗ นั้น จะให้ศาลทหารในทุกท้องที่หรือแต่บางท้องที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามที่กล่าวในมาตรานั้นเท่ากันหรือมากน้อยกว่ากันก็ได้

มาตรา ๗ ตริ^๗ เมื่อได้เลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังคงค้างอยู่ในศาลนั้น และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังมิได้ฟ้องร้องในระหว่างเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกนั้นด้วย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจ

มาตรา ๘ เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึกในตำบลใด, เมืองใด, มณฑลใด, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้น, ที่จะเกณฑ์, ที่จะห้าม, ที่จะยึด, ที่จะเข้าอาศัย, ที่จะทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่, และที่จะจับไล่

การตรวจค้น

มาตรา ๙^๘ การตรวจค้นนั้น ให้มีอำนาจที่จะตรวจค้น ดังต่อไปนี้

(๑) ที่จะตรวจ ค้น บรรดาสิ่งซึ่งจะเกณฑ์ หรือต้องห้าม หรือต้องยึด หรือจะต้องเข้าอาศัย หรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งมีอำนาจที่จะตรวจค้นได้ไม่ว่าที่ตัวบุคคล ในยานพาหนะ เคหะสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใด ๆ และไม่ว่าเวลาใด ๆ ทั้งสิ้น

(๒) ที่จะตรวจข่าวสาร จดหมาย โทรเลข หีบ ห่อ หรือสิ่งอื่นใดที่ส่งหรือมีไปมาถึงกันในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

(๓) ที่จะตรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา บทหรือคำประพันธ์

^๖ มาตรา ๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

^๗ มาตรา ๗ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

^๘ มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม

การเกณฑ์

มาตรา ๑๐ การเกณฑ์นั้นให้มีอำนาจที่จะเกณฑ์ได้ดังนี้

- (๑) ที่จะเกณฑ์พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในกิจการ ซึ่งเนื่องในการป้องกันพระราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อหนุนราชการทหารทุกอย่างทุกประการ
- (๒) ที่จะเกณฑ์ยวดยาน, สัตว์พาหนะ, เสบียงอาหาร, เครื่องศาสตราวุธ, และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากบุคคลหรือบริษัทใด ๆ ซึ่งราชการทหารจะต้องใช้เป็นกำลังในเวลานั้นทุกอย่าง

การห้าม

มาตรา ๑๑^๔ การห้ามนั้น ให้มีอำนาจที่จะห้ามได้ดังนี้

- (๑) ที่จะห้ามมั่วสุมประชุมกัน
- (๒) ที่จะห้ามออก จำหน่าย จ่ายหรือแจก ซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพบทหรือคำประพันธ์
- (๓) ที่จะห้ามโฆษณา แสดงมหรสพ รับหรือส่งซึ่งวิทยุ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์
- (๔) ที่จะห้ามใช้ทางสาธารณะเพื่อการจราจรไม่ว่าจะเป็นทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ รวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินด้วย
- (๕) ที่จะห้ามมีหรือใช้เครื่องมือสื่อสารหรืออาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ และเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน หรือที่อาจนำไปใช้ทำเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้
- (๖) ที่จะห้ามบุคคลออกนอกเคหะสถานภายในระหว่างระยะเวลาที่กำหนด
- (๗) ที่จะห้ามบุคคลเข้าไปหรืออาศัยอยู่ในเขตท้องที่ใดซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อการยุทธ การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและเมื่อได้ประกาศห้ามเมื่อใดแล้ว ให้ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตนั้นออกไปจากเขตนั้นภายในกำหนดเวลาที่ได้ประกาศกำหนด
- (๘) ที่จะห้ามบุคคลกระทำความหรือมีซึ่งกิจการหรือสิ่งอื่นใดได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้กำหนดไว้ว่าควรต้องห้ามในเวลาที่ได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก

การยึด

^๔ มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

มาตรา ๑๒ บรรดาสิ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ นั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นเป็นการจำเป็น จะยึดไว้ชั่วคราวเพื่อมิให้เป็นประโยชน์แก่ราชศัตรู หรือ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร ก็มีอำนาจยึดได้

การเข้าอาศัย

มาตรา ๑๓ อำนาจการเข้าพักอาศัยนั้น คือ ที่อาศัยใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็น จำเป็นจะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารแล้ว มีอำนาจอาศัยได้ทุกแห่ง

การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่

มาตรา ๑๔ การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่นั้น ให้มีอำนาจกระทำได้ ดังนี้

(๑) ถ้าแม้การสงครามหรือรบสู้เป็นรองราชศัตรู มีอำนาจที่จะเผาบ้าน และสิ่งซึ่ง เห็นว่าจะเป็นการก้ำกึ่งแก่ราชศัตรู เมื่อกรมกองทหารถอยไปแล้ว หรือถ้าแม้ว่าสิ่งใด ๆ อยู่ในที่ซึ่งกีดกันการสู้รบก็ทำลายได้ทั้งสิ้น

(๒) มีอำนาจที่จะสร้างที่มั่น หรือตัดแปลงภูมิประเทศหรือหมู่บ้าน เมือง สำหรับการต่อสู้ราชศัตรู หรือเตรียมการป้องกันรักษา ตามความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ทุกอย่าง

การขับไล่

มาตรา ๑๕ ถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งไม่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักฐาน หรือเป็นผู้มาอาศัยในตำบลนั้นชั่วคราว เมื่อมีความสงสัยอย่างหนึ่งอย่างใดหรือจำเป็นแล้วมีอำนาจที่จะขับไล่ผู้นั้นให้ออกไปจากเมืองหรือตำบลนั้นได้

มาตรา ๑๕ ทวิ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดจะเป็นราชศัตรูหรือได้ฝักฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ แต่ต้องกักไว้ไม่เกินกว่า ๗ วัน

ร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้

มาตรา ๑๖ ความเสียหายซึ่งอาจบังเกิดขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ในเรื่องอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๕ บุคคลหรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย เพราะอำนาจทั้งปวงที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ปฏิบัติและดำเนินการตามกฎหมายการศึกนี้ เป็นการสำหรับป้องกันพระมหากษัตริย์ ชาติ ศาสนา ด้วยกำลังทหารให้ดำรงคงอยู่ในความเจริญรุ่งเรืองเป็นอิสรภาพ และสงบเรียบร้อยปราศจากราชศัตรูภายนอกและภายใน

มอบอำนาจให้เจ้ากระทรวง

มาตรา ๑๗ ในเวลาปรกติสงบศึก เจ้ากระทรวงซึ่งบังคับบัญชาทหาร มีอำนาจตรากฎเสนาบดีขึ้นสำหรับบรรยายข้อความ เพื่อให้มีความสะดวก และเรียบร้อยในเวลาที่จะใช้กฎหมายการศึกได้ตามสมควร ส่วนในเวลาสงครามหรือจลาจล แม่ทัพใหญ่หรือแม่ทัพรองมีอำนาจออกข้อบังคับบรรยายความเพิ่มเติมให้การดำเนินไปตามความประสงค์ของกฎหมายการศึกนี้ และเมื่อได้ประกาศกฎเสนาบดี หรือข้อบังคับของแม่ทัพในทางราชการแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นวันที่ ๑๓๘๖ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

บัญชีต่อท้าย^{๖๖}

ก. คดีที่เกี่ยวกับตัวบุคคลบางจำพวก

๑. คดีที่ตำรวจกระทำความผิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการสนาม

๒. คดีที่บุคคลพลเรือนสังกัดในราชการทหารเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ไม่ว่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ราชการหรือไม่ และไม่ว่าจะได้กระทำความผิดในที่ใด ๆ ในเขตที่ใช้กฎอัยการศึก

๓. คดีที่บุคคลใด ๆ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือร่วมกับบุคคลดังกล่าวใน ๑. หรือ ๒. ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

๔. คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

ข. คดีที่เกี่ยวกับความผิดบางอย่าง

๑. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๒. คดีที่มีข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสำหรับใช้ในราชการทหารแห่งกองทัพไทยหรือกองทัพพันธมิตรแห่งประเทศไทย หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายทหารไทยหรือทหารพันธมิตรแห่งประเทศไทย ในขณะที่กระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่

๓. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๒

(๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๑๘

(๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๙

(๔) ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๕) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖

(๖) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ ถึงมาตรา ๑๖๕

(๗) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา ๑๗๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๕ ถึงมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๙ มาตรา ๑๙๓ มาตรา ๑๙๗ และมาตรา ๑๙๘ เฉพาะเมื่อศาลนั้นเป็นศาลทหาร

^{๖๖} บัญชีต่อท้าย แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๘) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒

(๙) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ มาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘

(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว ตั้งแต่มาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๕๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตั้งแต่มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๘ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๙ และมาตรา ๓๔๐

๔. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเกณฑ์พลเมืองอุดหนุนราชการทหาร

๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร

๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร

๗. ความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ตั้งแต่มาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๔๙

๘. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยฝิ่น

๙. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

๑๐. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๕^{๑๑}

พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๕^{๑๒}

มาตรา ๓ สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาลงมติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๕ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๒ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๕

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๕๗^{๑๓}

มาตรา ๘ บรรดาคดีอาญาที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลทหารในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งศาลทหารไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามความในพระราชบัญญัตินี้แล้วนั้น ให้โอนมาให้ศาลพลเรือนพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้พนักงานอัยการเข้าเป็นโจทก์ในคดีเหล่านั้น ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้บังคับตั้งแต่วันที่โอนคดีมานั้น

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๘^{๑๔}

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒^{๑๕}

มาตรา ๔ บรรดาอำนาจหน้าที่ของแม่ทัพใหญ่ตามความในมาตรา ๑๗ แห่งกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการทหารสูงสุด

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระทั่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒๐ ฉบับที่ ๓๐ และฉบับที่ ๔๑

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับบัญญัติต่อท้ายกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกส่วนมากได้อ้างถึงความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งได้ถูกยกเลิกและใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทน จึงเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกเสียใหม่ให้เป็นการสอดคล้องต้องกันด้วย

^{๑๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙/ตอนที่ ๒๙/หน้า ๙๑๖/๒๘ เมษายน ๒๔๕๕

^{๑๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙/ตอนที่ ๔๙/หน้า ๑๓๘๔/๒๘ กรกฎาคม ๒๔๕๕

^{๑๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑/ตอนที่ ๗๙/หน้า ๑๒๔๕/๓๑ ธันวาคม ๒๔๕๗

^{๑๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒/ตอนที่ ๒๐/หน้า ๒๕๑/๗ เมษายน ๒๔๕๘

^{๑๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖/ตอนที่ ๗๘/หน้า ๓๑๕/๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๒

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕^{๖๖}

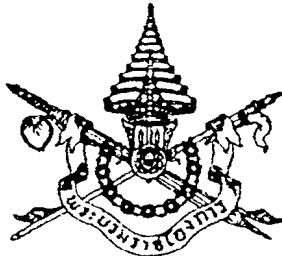
โดยที่ปัจจุบันนี้การรบ การสนับสนุนกำลังรบ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษา ได้วิวัฒนาการไปกว่าเดิม บทบัญญัติของกฎหมายการศึกษาซึ่งได้ตราขึ้นใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ย่อมคลุมไม่ถึงการกระทำและเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างในปัจจุบันทั้งในการปราบปรามและสนับสนุนการปฏิบัติการของทหารโดยเฉพาะในการรบนอกแบบ ควรให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเพิ่มขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติการของทหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรกำหนดวิธีการขั้นต้นให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลผู้เป็นราชศัตรูหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายการศึกษาหรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการได้เพื่อที่จะดำเนินการขั้นต่อไปตามควรแก่กรณี จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๗

วคิน/แก้ไข

๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

^{๖๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙/ตอนที่ ๑๙๐/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑/๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

๔. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พุทธศักราช ๒๕๔๘

พระราชกำหนด

การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชกำหนดนี้

“สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้

มาตรา ๕ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไขปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักรหรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ ในกรณีที่ไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันท่วงที นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อน แล้วดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกินสามเดือน

เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้ว หรือเมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบหรือเมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินคณะหนึ่ง ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงตามมาตรา ๑๑ และในการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อการป้องกัน แก่ไขหรือระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๕ ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเร่งด่วนอันอาจเป็นภัยต่อประเทศหรือประชาชน

มาตรา ๗ ในเขตท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ ใ้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก่ไข ปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีตามกฎหมายใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่า

บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในกรณี นายกรัฐมนตรี อาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจหรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ในพื้นที่และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณี ให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นไปตามการสั่งการของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารแต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจให้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม หรือวรรคสี่แทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสาม หัวหน้าผู้รับผิดชอบตามวรรคสี่ และหน่วยงานตามวรรคห้าได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่ของประชาชน ในเขตพื้นที่ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้บุคคลได้ออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับยกเว้น

(๒) ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

(๓) ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉินจนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งในเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือทั่วราชอาณาจักร

(๔) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๕) ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ

(๖) ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม เพื่อมิให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุก็ได้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินให้สามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๙ วรรคสี่ เป็นผู้ใช้อำนาจออกข้อกำหนดตามมาตรา ๕ แทนก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้วต้องรีบรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว และถ้านายกรัฐมนตรีมิได้มีข้อกำหนดในเรื่องเดียวกันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้ข้อกำหนดนั้นเป็นอันสิ้นสุดใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหายุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง และให้นำความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว นอกจากอำนาจตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น หรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง

(๒) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๓) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้น เพื่อการกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๔) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รั้ว ถนน หรือทำลายสิ่งอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็วและหากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจระงับเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

(๕) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนการส่งระงับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใด เพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษโดยอนุโลม

(๖) ประกาศห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน

(๗) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักรเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การออกไปนอกราชอาณาจักรจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศ

(๘) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักรในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๙) ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

(๑๐) ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจระงับเหตุการณ์ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหารจะทำได้ในกรณีใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามเงื่อนไขและเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่ากรณีที่มีการใช้กฎอัยการศึก

เมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงตามวรรคหนึ่งยุติลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศตามมาตรานี้โดยเร็ว

มาตรา ๑๒ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา ๑๑ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้

การร้องขออนุญาตต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขออนุญาตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกาศตามมาตรา ๑๑ (๕) หากเป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการดังกล่าวทั่วราชอาณาจักรหรือในพื้นที่อื่นซึ่งมิได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๔ ข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งตามมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๕ เมื่อมีผลใช้บังคับแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๑๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ ไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งไม่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย และเนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์อันอื่นที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

๕. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
พุทธศักราช ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ

การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติทางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือ ของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ก.อ.รมน.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร

กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน. โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการในสังกัด กอ.รมน. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ กอ.รมน.

ให้เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ กอ.รมน.

รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขาธิการ กอ.รมน. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. รองจากผู้อำนวยการและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ถูกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

มาตรา ๖ ให้ กอ.รมน. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๗ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๒) อำนวยการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแผนและแนวทางนั้น

(๓) อำนาจการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานตาม (๒) ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจในการกำกับดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้

(๔) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสงบเรียบร้อยของสังคม

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้บัญชาการจะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือผู้บัญชาการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน. ตามที่ผู้บัญชาการร้องขอ และให้ห้องปฏิบัติการกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยัง กอ.รมน. มีอัตรากำลังแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตรากำลังที่จัดส่งไป

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้บัญชาการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้บัญชาการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลางและอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการ

และเลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการ
ใน กอ.รมน. เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับ ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อ กอ.รมน. ในการ
ปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. รวมตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใน
การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด

(๓) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุและการจัดการ
ทรัพย์สินของ กอ.รมน.

(๔) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา กอ.รมน. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วน
ต่าง ๆ อย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแก้ไขปัญหา
โดยสันติวิธี การรักษาความมั่นคงของรัฐ สื่อมวลชนและมีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหา
หรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่คณะกรรมการหรือ

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของ
กองทัพภาคใด คณะกรรมการโดยคำแนะนำของผู้อำนวยการจะมีมติให้กองทัพภาคนั้นจัดให้มีกอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.ภาค” ก็ได้

ให้ กอ.รมน.ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. โดยมีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการรักษา
ความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.ภาค” มีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษา
ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ
และลูกจ้างของกองทัพภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ใน
เขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน กอ.รมน.ภาค ได้ตามที่ ผอ.รมน.ภาค เสนอ

ผอ.รมน.ภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน กอ.รมน.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.ภาค

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รมน.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอของ ผอ.รมน. ภาค

ให้ กอ.รมน. และกองทัพภาคพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.ภาค ตามที่ ผอ.รมน.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รมน.ภาค ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รมน.ภาค อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาคขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินห้าสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รมน.ภาค ร้องขอ

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ตามมาตรา ๑๑ ผอ.รมน.ภาค โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการจะตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดที่อยู่ในเขตของกองทัพภาคเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน.ภาค ก็ได้ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดนั้นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.จังหวัด” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.จังหวัด

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รมน.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ กอ.รมน. และจังหวัดพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.จังหวัด ตามที่ ผอ.รมน.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รมน.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รমন.จังหวัด อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รমন.จังหวัดขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามสิบคนโดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รমন.จังหวัด ร้องขอ

หมวด ๒

ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีควมจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานานทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยคณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ กอ.รমন. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนั้นภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ในกรณีที่เหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงหรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รমন. ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง และให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕ ให้ กอ.รমন. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕

(๒) จัดทำแผนการดำเนินการตาม (๑) เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม (๒)

(๔) สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

ในการจัดทำแผนตาม (๒) ให้ กอ.รมน. ประชุมหารือกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย และในการนี้ให้จัดทำแผนเผชิญเหตุในแต่ละสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ในกรณีที่มีคำสั่งตาม (๔) แล้ว ให้ กอ.รมน. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมด้วยเหตุผล และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้น ไปรายงานตัวยังหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดโดยเร็ว ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๖ ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้

โครงสร้าง อัตรากำลัง การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ การกำกับติดตามหรือบังคับบัญชา ศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้นำความในมาตรา ๕

มาใช้บังคับกับศูนย์หรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของผู้อำนวยการเป็นอำนาจของผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ตามมาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น

(๓) ห้ามออกนอกเขตสถานในเวลาที่กำหนด

(๔) ห้ามนำอาวุธออกนอกเขตสถาน

(๕) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๖) ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๑๙ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑) ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐ ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. ตามมาตรา ๑๖ (๑) ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะกรรมการมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องการได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่กลับใจเข้ามามอบตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวน

ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหานั้น พร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของผู้อำนวยการให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหานั้นให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้วสิทธิภาคีอาญามาฟ้องผู้ต้องหานั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา ๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ อาจได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทูพพลภาพ พิกัด หรือสูญเสียอวัยวะ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศ

หรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงาน หรือแสดงผลเพื่อประกอบ
การพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖)
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการ พนักงาน
ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๔๕ มาเป็นของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน
ตำรวจ ทหาร ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ เรื่อง การบริหารราชการ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงาน
ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๖. ข้อมูลการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูลการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ครั้งที่	ประกาศ	วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่
ครั้งแรก	ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา	20 ก.ค. 2548	20 ก.ค. 2548
ขยายครั้งที่ 1	การขยายการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา	19 ต.ค. 2548	20 ต.ค. 2548
ขยายครั้งที่ 2	"	19 ม.ค. 2549	20 ม.ค. 2549
ขยายครั้งที่ 3	"	19 เม.ย. 2549	20 เม.ย. 2549
ขยายครั้งที่ 4	"	19 ก.ค. 2549	20 ก.ค. 2549
ขยายครั้งที่ 5	"	19 ต.ค. 2549	20 ต.ค. 2549
ขยายครั้งที่ 6	"	19 ม.ค. 2550	20 ม.ค. 2550
ขยายครั้งที่ 7	"	19 เม.ย. 2550	20 เม.ย. 2550
ขยายครั้งที่ 8	"	19 ก.ค. 2550	20 ก.ค. 2550
ขยายครั้งที่ 9	"	19 ต.ค. 2550	20 ต.ค. 2550
ขยายครั้งที่ 10	"	19 ม.ค. 2551	20 ม.ค. 2551
ขยายครั้งที่ 11	"	18 เม.ย. 2551	20 เม.ย. 2551
ขยายครั้งที่ 12	"	24 ก.ค. 2551	20 ก.ค. 2551
ขยายครั้งที่ 13	"	24 ต.ค. 2551	20 ต.ค. 2551
ขยายครั้งที่ 14	"	20 ม.ค. 2552	20 ม.ค. 2552
ขยายครั้งที่ 15	"	17 เม.ย. 2552	20 เม.ย. 2552
ขยายครั้งที่ 16	"	17 ก.ค. 2552	20 ก.ค. 2552
ขยายครั้งที่ 17	"	13 ต.ค. 2552	20 ต.ค. 2552
ขยายครั้งที่ 18	"	19 ม.ค. 2553	20 ม.ค. 2553
ขยายครั้งที่ 19	"	7 เม.ย. 2553	20 เม.ย. 2553
ขยายครั้งที่ 20	"	15 ก.ค. 2553	20 ก.ค. 2553
ขยายครั้งที่ 21	"	19 ต.ค. 2553	20 ต.ค. 2553
ยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี		29 ธ.ค. 2553	29 ธ.ค. 2553
ขยายครั้งที่ 22	การขยายการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ยกเว้นอำเภอแม่ลาน	18 ม.ค. 2554	20 ม.ค. 2554
ขยายครั้งที่ 23	"	12 เม.ย. 2554	20 เม.ย. 2554
ขยายครั้งที่ 24	"	12 ก.ค. 2554	20 ก.ค. 2554
ขยายครั้งที่ 25	"	15 ก.ย. 2554	20 ก.ย. 2554

ครั้งที่	ประกาศ	วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่
ขยายครั้งที่ 26	"	14 ธ.ค. 2554	20 ธ.ค. 2554
ขยายครั้งที่ 27	"	13 มี.ค. 2555	20 มี.ค. 2555
ขยายครั้งที่ 28	"	19 มี.ย. 2555	20 มี.ย. 2555

กลุ่มงานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
<http://www.parliament.go.th>